Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

6-йил чиқиши
8 СЕНТЯБРЬ 1971 й.
ЧОРШАНБА
№ 209 (1585).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

УЛКАН ҲАМКОРЛИК БЕШ ЙИЛЛИГИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДАН

БЕШ йилликда белгиланган қурилиш ишларининг катта программасини бажариш — коммунистларнинг, республика пойтахти меҳнаткашларининг муҳим бурчидир. Кеча бўлиб ўтган КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети IV Пленуми қарорлари бўйича шаҳар партия ташкилотининг капитал қурилишни янада яхшилаш соҳасидаги вазифаларини муҳокама қилган шаҳар партия комитети пленумида мана шу ҳақда сўз юритилди. Бу масала бўйича Ўзбекистон КП шаҳар комитетининг секретари ўртоқ К. П. Дудин доклад қилди.

Тошкент—улкан қурилиш майдони

СЎНГГИ беш йилликда Ўзбекистон пойтахти ҳақиқатда ҳам улкан қурилиш майдонига айланиб қолди. Ўтган беш йилликда шаҳар хўжалигининг барча соҳаларига сарфланган капитал маблағ ҳажми 2,2 миллиард сўмни ташкил қилди. Янги тўққизинчи беш йилликнинг биринчи ярим йилида қарийб юз миллион сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Ҳамза нон заводи, етти юз автомашинага мўлжалланган гараж-стоянка, 6-таксомотор парки, гидротехника лабораторияси, Шредер номли институтнинг ишлаб чиқариш биноси, Троллейний кўчасида маиший хизмат кўрсатиш комбинати, маданий-маиший ва савдо учун мўлжалланган қатор объектлар, коммунал хўжалик корхоналари фойдаланишга топширилди.

Докладчи таъкидлаб ўтганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Республика Министрлар Совети, шаҳар партия комитети бюроси ва Тошкент шаҳар ижроия комитети чиқарган қарорларга биноан бу беш йилликда Ўзбекистон пойтахти илмий асосда, умуман шаҳарни ва айрим районлар ҳамда коллективларни комплекс ривожлантириш ҳисобга олинган ҳолда ривожлантирилади.

✦ КАПИТАЛ МАБЛАҒЛАР ҲАЖМИ БИР МИЛЛИАРД СЎМДАН ОРТИҚРОҚНИ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ.

✦ УМУМИЙ МАЙДОНИ УЧ МИЛЛИОН БЕШ ЮЗ МИНГ КВАДРАТ МЕТР БЎЛГАН ТУРАР-ЖОЙ БИНОЛАРИ ҚУРИЛАДИ.

✦ МАОРИФ ВА МАДАНИЯТГА САРФЛАНАДИГАН КАПИТАЛ МАБЛАҒ ҚАРИЙБ ЕТМИШ МИНГ СЎМНИ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ.

✦ ҚИРҚ МИНГ ЎРИНЛИ МАКТАБ, ЎН ТЎҚҚИЗ МИНГ ЎРИНЛИ МАКТАБГАЧА БОЛАЛАР МУАССАСАЛАРИ, МИНГ ЎРИНЛИ ШИФОХОНА ВА БЕШ МИНГ БЕШ ЮЗ КИШИНИ ҚАБУЛ ҚИЛА ОЛАДИГАН ПОЛИКЛИНИКАЛАР ҚУРИЛАДИ.

✦ КОММУНАЛ ХЎЖАЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА УЧ ЮЗ МИЛЛИОН СЎМ, ТРАНСПОРТНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ВА ЙЎЛ ҚУРИЛИШИГА САКСОН МИЛЛИОН СЎМ АЖРАТИЛДИ.

СУРАТДА: бир группа пленум қатнашчилари.

Шимолий зонада янги турар-жой массиви қуриш, шаҳар марказини реконструкция қилиш ва қуришни тугаллаш, Октябрь, Собир Раҳимов, Киров районларида турар-жой фондларини тубдан қайта қуриш, турар-жой бинолари, социал-маданий объектлар учун мўлжалланган биноларни йирик саноат корхоналарига яқинлаштириш, юзага келган районларни янги турар-жой районлари билан қўшиш, меҳнаткашларни соғлиқни сақлаш, маориф, маданий-маиший ва савдо учун мўлжалланган муассасалар билан тўларок таъминлаш, инженерлик-техниклик жиҳозларини кўпайтириш, ободонлаштириш ишларини амалга ошириш — янги беш йилликда бизнинг олдимизда мана шу проблемалар турибди.

КПСС XXIV съездида ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети IV Пленумида белгиланган вазифаларни қай даражада бажарилганлигига баҳо бериб шаҳардаги капитал қурилиш аҳволига танқидий ёндошиб таъкидлади докладчи, қурилиш соҳасидаги программани муваффақият билан бажариш биздан капитал маблағлар самарадорлигини янада ошириш, моддий ва молиявий ресурслардан самаралироқ фойдаланишни таъминлаш бўйича зарур чора-тадбирлар кўришимизни талаб қилишини аниқ тасаввур қилишимиз керак.

Шаҳар хўжалигининг бошқа тармоқлари сингари, шаҳар капитал қурилишида ҳам ҳамон фойдаланилмаётган катта резервлар бор, қурилиш, монтаж, лойиҳалаш ташкилотлари, буюртмачи ташкилотларнинг ишида жиддий камчиликлар мавжудки, бу Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг IV Пленумида ҳам жуда тўғри танқид қилиб ўтилди. Биринчи навбатда шаҳардаги етакчи қурилиш ташкилоти бўлган «Главташкентстрой» қурилиш-монтаж ишлари

(Давоми 2-бетда).

Улуғ Октябрь шарафига

ТОШКЕНТ МЕҲНАТКАШЛАРИ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ «СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИНИ ДИҚҚАТ БИЛАН ЎРГАНМОҚДАЛАР.

ИККИ ИШЧИНИНГ БИРИ ЗАРБДОР

КПСС Марказий Комитетининг «Социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисида» матбуотда эълон қилинган қарори биз, ишчиларнинг кундалик меҳнатимизда йўлчи юлдуз бўлади.

Корхонамизда олти юз киши меҳнат қиляпти. Уларнинг ҳаммаси социалистик мусобақа қатнашчисидир.

1- ва 2-тегирмон цехининг коллективи ўзаро социалистик мусобақа асосида иш олиб боряпти. 1-тегирмон цехи коллективи иккинчи квартал якуни бўйича комбинат маъмуриятининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди.

Ўз имкониятларини ҳисоблаб чиққан илғор коллективимиз Улуғ Октябрнинг 54 йиллиги шарафига ўн ойлик планни муддатидан илгари бажариш ва планга қўшимча уч миллион сўмлик маҳсулот бериш юзасидан оширилган мажбурият қабул қилди. Йиллик план, 5 ноябрда бажарилади.

М. СУЛТОНОВА,
2-ун комбинати 1-тегирмон ишчиси, коммунистик меҳнат зарбдори.

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ БИР КУНИ

ҚАРШИ КАНАЛИ ҚУРУВЧИЛАРИГА

Москва ва Тошкентдаги илғор саноат корхоналарининг 1971 йил топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақалари тобора кенг қулоч ёймоқда ва ижобий натижа бермоқда. Ирригация бўйича Давлат махсус конструкторлик бюросининг ишчи - хизматчилари ҳам ана шу умумхалқ мусобақасига биринчилар қатори қўшилган эди. Улар ҳар қандай топшириқни муддатидан илгари бажаришга улгуришмоқда. Янги-янги машина ва механизмлар яратиб, деҳқонларга инъом этмоқдалар.

Қарши магистрал канали қурилиши учун ирригация машиналарининг усталари иккита махсус бетон қорадиган машина тайёрлашга киришдилар.

Бугун

ЧЎЛҚУВАРЛАР УЧУН БЕЛГИЛАНГАН МАШИНАЛАРНИНГ ҚИСМ ВА ДЕТАЛЛАРИ ТАЙЁРЛАНА БОШЛАНДИ. БУ МАШИНАЛАР СЕНТЯБРНИНГ ОХИРИДА ҚАРШИ КАНАЛИ ҚУРУВЧИЛАРИГА ЕТИБ БОРАДИ.

Давлат махсус конструкторлик бюросида ишлаб чиқариш базаси, жумладан, янги машиналарнинг тажриба нусхаларини яратиш бўйича слесарлик-пайвандлаш участкаси ишга туширилди.

РЕДУКТОРСИЗ ИШЛАЙДИ

Бюро ижодкорлари такомиллаштирган «УПХ-1,5Б» маркали кўрак чувиш машинаси пахтакорлар учун жуда қўл келмоқда. «Узбексельмаш» заводининг коллективи ишлаб чиқараётган бу машиналар Мирзачўлдаги 1-совхозда синовдан муваффақиятли ўтди.

Янги машинанинг илгариги кўрак чувиш машинасидан афзаллиги шундаки, янги агрегат махсус электр мотори ёрдамида ишлайди. Илгаригиси эса, трактор орқали редуктор ёрдамида ишлар эди.

Ҳозир завод машинасозлари ана шундай агрегатдан икки мингдан ортиғини ишлаб чиқардилар ва пахтакорларга тақдим этдилар. Шуниси характерлики, бу машина хўжаликда бошқа ишларни ҳам бажара олади.

КРАСНОДАР БУЮРТМАСИ

Конструкторлар яратган суғориш машиналаридан иккитаси Краснодар ўлкасига ишлаб чиқариш синовига жўнатилди. Бу буюртма ҳам муддатидан илгари тайёрланди.

Пластмасса цехининг янгитдан ташкил этилган участкасида эластик полиэтилен трубалар ишлаб чиқарила бошланди. Бу трубаларнинг усти ғалвир шаклидаги металл арматуралар билан қопланган. Суғориш иншоотлари учун зарур бўлган бу янги хил трубаларнинг диаметри 1,5—2,5 сантиметрдир. Ҳозир трубаларнинг дастлабки намуналари «Малик» совхозида, 1-совхозда ва бошқа хўжаликларда синовдан ўтмоқда.

Ирригация бўйича Давлат махсус конструкторлик бюросининг ижодкорлари деҳқонлар меҳнатини енгиллаштириб, уларга такомиллашган қудратли машиналарни кўплаб етказиб бермоқдалар.

ХАЛҚАРО КЎРГАЗМАГА

Шу ойда Ватанимиз пойтахти Москвада қурилиш материаллари халқаро кўргазмаси очилади. Унда жаҳоннинг кўпгина мамлакатларида ишлаб чиқарилаётган сифатли қурилиш материаллари ва қурилиш саноатига доир техника воситалари намойиш қилинади.

Бугун

республика қурилиш саноати министрлиги ана шу кўргазма учун ранг-баранг қурилиш материаллари намуналарини юборди. Экспонатлар орасида Тошкентдаги қурилиш материаллари комбинатининг маҳсулотлари диққатга сазовордир. Улар Ғозғон мармаридан тайёрланган бинолар безаги учун ишлатиладиган плиталардир. Плиталар ҳар хил рангда бўлиб, уларга чиройли гуллар туширилган.

ҚИЗИҚАРЛИ КЕЧАЛАР

Кеча

шаҳар партия комитети Чилонзор район партия комитети билан биргаликда Янгиобод маҳалласида илмий атеистик темага бағишланган кеча ўтказди. Кечада фалсафа фанлари доктори, профессор А. Ортиқов «Ҳозирги шароитда атеистик пропаганданинг роли» деган темада лекция ўқиди.

Сўнгра у меҳнаткашларни қизиқтирган саволларга жавоблар қайтарди.

Бугун

ана шундай кеча Октябрь районидаги «Илғор» маҳалласида ҳам бўлади.

НОН ТАШИЙДИГАН КОНТЕЙНЕР

Тошкентдаги 1-нон заводи маҳсулотларини магазинларга контейнер усулида етказиб беришга тараддуд кўряпти.

Бугун

машинасозлик бўйича Давлат махсус конструкторлик бюросида корхонанинг буюртмаси асосида нон ташийдиган контейнернинг дастлабки намунаси яратилди. Шу билан лойиҳачилар бу янгиликни яратишни ниҳоясига етказдилар. Шу ойнинг ўзида ўндан ортиқ контейнер корхонага етказиб берилади.

Завод коллективи Ўзбекистонда, биринчи марта Тошкентда нон маҳсулотларини магазинларга контейнерда етказиб бера бошлайди. 200 килограммгача нон сиғадиган бу маҳсулот юк ташиш ишларини тезлаштиради. Янгилик Тошкент шаҳрида ҳамма магазинлар учун қўлланилганда давлатнинг жуда катта суммадаги пулини жамғариб қолиш мумкин.

Янги ҳосилдан

Бугун

«Тошкентвино» комбинати Ўзбекистон боғларида етиштирилган узум ҳосилларини қабул қилиб ола бошлади. Комбинатда янги ҳосилни қайта ишлаб, ундан маҳсулот тайёрлаш учун зарур тайёргарлик ишлари кўриб қўйилди.

Янги ҳосилдан «Соями», «Баяншириn» винолари тайёрлана бошланди.

Виночилар ҳаммаси бўлиб 22 минг тонна узум қабул қилиб олишга бел боғлашган. Маҳсулотдан 1 миллион 700 минг декалитр вино ишлаб чиқарилади.

Корхона маҳсулотларининг шуҳрати йилдан-йилга ошиб боряпти. Шу йили Ялтада бўлиб ўтган халқаро кўргазма корхонанинг шуҳратини оширди. Унда «Ўзбекистон» виносига олтин медаль берилди.

ҚИММАТЛИ АСАРЛАР

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих илмий-тадқиқот институтининг олимлари Ўзбекистон ССР ҳукумати ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейига тайёргарлик кўра бошладилар. Бу санага бағишлаб бир қатор йирик илмий асарлар яратилади.

Бугун

институт илмий секретари Қ. Ф. Саидова мухбиримизга қуйидагиларни маълум қилди.

— Тарихчи олимлар Хоразм областидаги Урганч ва Хива шаҳарларининг тарихини яратиш бўйича илмий ишга киришдилар. Олимларга Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, академик И. М. Мўминов, институт шаҳарлар секторининг бошлиғи, тарих фанлари доктори Г. Рашидов раҳбарлик қиладилар. Олимларнинг катта отряди жалб қилинган бу илмий ишда шаҳарларнинг ибтидоий давридан бошлаб ҳозирги вақтгача бўлган ҳаёти, муҳим воқеалари, хўжалиги, санъати ва маданияти қамраб олинади.

ТОНГГИ *газеталарда*

● Совет Иттифоқи билан Болгария Халқ Республикаси халқлари ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришдаги, тинчлик ва социализмни мустаҳкамлашдаги катта хизматларини, жаҳон коммунистик ҳаракатида кўп йил актив қатнашиб келганлигини тақдирлаб ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан БКП Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси ўртоқ Тодор ЖИВКОВ СССР Олий Совети Президиумининг фармони билан Ленин ордени билан мукофотланди.

● Канада Бош министри П. Э. Трюдонинг таклифига биноан, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин шу йил октябрь ойининг иккинчи ярмида расмий визит билан Канадага боради.

ДАСТЛАБКИ КАНОП ТОЛАЛАРИ

Бугун

ПОЙТАХТДАГИ КАНОП ЙИГИРИШ ВА ТЎҚИШ ФАБРИКАСИНИНГ ЙИГИРУВ ЦЕХИДА МОНТАЖЧИЛАР ЙИГИРМАНЧИ ЙИГИРУВ МАШИНАСИНИ ОЁҚҚА ТУРҒАЗДИЛАР ВА ИШГА ТУШИРДИЛАР. «ПС-132Л» маркали йигириш агрегатидан дастлабки каноп толалари чиқарилди.

Фабрикада реконструкция ишлари тугалланай, деб қолди. Шу туфайли унинг ишлаб чиқариш қуввати ортмоқда ва замонавий техникалар билан қуролланмоқда. Бу янги техникалар каноп ишлаб чиқаришда меҳнат унумдорлигини оширишнинг ҳамда ишчиларни кўп меҳнатидан ҳалос қилишнинг бирдан-бир омилидир.

Фабрика монтажчилари янги йил ҳосилини тезроқ қайта ишлаб чиқариш учун шу ойнинг охиригача битта транспортёрни ишга туширишга ваъда бердилар. Бу транспортёр лента тайёрлаш машинасидан йигирув машиналарига хом ашёни механизация усулида етказиб беради.

Матбуот—оммага

ҲАР БИР ХОНАДОН—ГАЗЕТХОН

Бугун

«Совет матбуоти — ҳаёт кўзгуси». «Ташсантехмонтаж» тресги партия комитети 1972 йилги газета ва журналлар учун обуна бўлиш компаниясини ана шу шиор остида бошлаб юборди.

— Обуна қабул қилиш биринчи кунданоқ зўр уюшқоқлик билан бошланди,— дейди мухбиримиз билан суҳбатда трест партия комитетининг секретари Ориф Ҳасанов,— бугуннинг ўзида коммунистларимиздан йигирмага яқин киши ташаббускорлик кўрсатиб, шаҳар, область, республика ва иттифоқ миқёсида чиқадиган бир неча номдаги газета ва журналларга ёзилдилар.

Инженер-техник ходимларимиздан Н. Жуков, В. Ёқубов, С. Васильева, Г. Гараев, Г. Литвинов ва бошқалар ана шулар жумласидандир.

Уларнинг ҳар бири ўтган йилдаги каби бу йил ҳам «Правда», «Известия», «Труд», «Экономическая газета», «Правда Востока», «Совет Ўзбекистони», «Ташкентская правда», «Вечерний Ташкент», «Тошкент оқшоми» газеталари ҳамда «Партийная жизнь», «Коммунист», «Молодой коммунист» ва «Крокодиль» журналларига обуна бўлдилар.

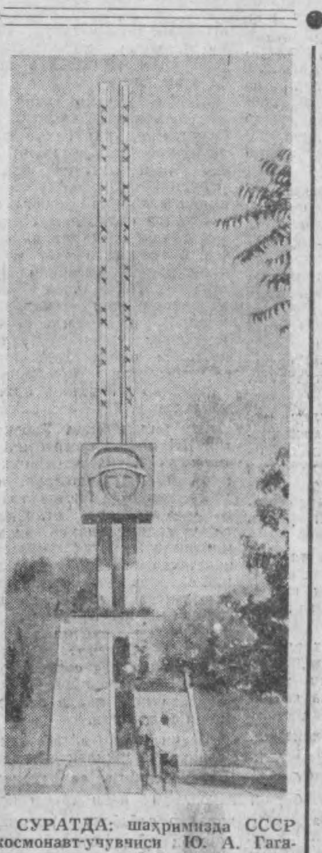

СУРАТДА: шаҳримизда СССР космонавт-учувчиси Ю. А. Гагарин хотирасига ўрнатилган мардлик мангулик обидаси.

М. Нуриддинов ва В. Кожихин фотоси.

ЗЎР ҒАЙРАТ БИЛАН

Бугун

«Москва» колхозининг шаҳарликлар ҳузурига жўнатаётган сабзавот маҳсулотлари минг тоннадан ошиб кетди. Бу йиллик пландагидан 417 тонна ортиқдир. Калинин районига қарашли бу хўжалик аъзолари даладаги қолган ҳосилни ҳам вақт ўтказмай, йиғиб-териб олиш иштиёқида астойдил меҳнат қилишяпти.

ҲИММАТЛИ СТУДЕНТЛАР

Қуйлиқдаги 2-индустриал-педагогика техникуми студентлари ҳар йили пахта ҳосилини йиғиштириб олишда пахтакорларга ёрдам бериб келмоқдалар.

Яқинда техникумнинг 80 студенти Сирдарё областига жўнаб кетишганди. Улар Гулистонда ўтказилган механизаторлар слётида иштирок этишди.

Шаҳарлик ўқувчилар областнинг 29, 30-совхозлари пахта далаларида терим агрегатларини бошқарадилар.

Бугун

билим юртининг яна 26 студенти Бўка районидаги Кўкорол совхозига йўл олди. Улар ҳам далада машиналар билан пахта терадилар.

Озарбайжон китоби ҳафталиги

Шу кунларда китоблар пассажи, Пушкин кўчасидаги 1- ва Шота Руставели кўчасидаги 21-китоб магазинларига кирган китоб мухлисларининг диққатини жавонларга чиройли қилиб териб қўйилган Озарбайжон шоир ва ёзувчиларининг асарлари жалб этади.

Бугун

ўзбек китоб савдоси бирлашмаси «Озаркитоб» билан ҳамкорликда ўтказаётган Озарбайжон китоби ҳафталиги бошланди.

Ўзбекистонда ўтадиган Озарбайжон китоби ҳафталиги — икки қардош халқ ва адабиёт ўртасидаги дўстликнинг ёрқин намойишидир. Ҳафталик кунларида тошкентлик китоб мухлислари эътиборига Озарбайжон нашриётларида чоп этилган рус ва озарбайжон тилларидаги ранг-баранг китоблар ҳавола этилади.

Ўзбек китоб савдоси бирлашмаси ҳафталик давомида Озарбайжон китобларини Тошкент Давлат университетига ва тўқимачилик комбинатига ҳам олиб боради.

чет элларда

✦ БЕРЛИН. Дессауда (Галле округи) гипс материаллардан 50 хонадонли уй қурилди. Ушбу экспериментал бинонинг лойиҳасини ГДР бинокорлик академияси Дессаудаги цемент институти билан ҳамкорликда ишлаб чиқди.

Уйларни қуришда биринчи марта ташқи ва ички деворларнинг панеллари гипсдан ишланди. Бундай панелларнинг иссиқлик изоляция хусусияти яхши ва вазни бир мунча енгил.

✦ ҚОҲИРА. Бундан буён Бирлашган Араб Республикаси расман Миср Араб Республикаси деб аталади. Ташқи ишлар министрлиги ўзининг элчихоналари ва ваколатхоналари орқали Бирлашган Миллатлар Ташкилотига ҳамда Миср билан дипломатия муносабатларида бўлган мамлакатларга шуни маълум қилди.

✦ ВЕНА. Бу ерда анъанавий Вена кузги ярмаркаси очилди.

Ярмаркада жаҳондаги 36 мамлакатдан, шу жумладан Венгрия, Болгария, ГДР, Польша, Руминия, Чехословакия, Югославиядаги салкам 4.500 та корхона, фирма савдо муассасалари қатнашмоқда.

✦ ҚОБИЛ. Афғонистон ҳукуматининг бу ерда эълон қилинган баёнотида Исроил Ғаза секторини ўзлаштириб олишга уринаётганлигини Афғонистон қоралайди, дейилади. Исроил араб территорияларини оккупация қилиб туришни ва Ғаза шаҳрининг туб аҳолисига нисбатан ирқий камситиш сиёсатини давом эттириб, деб таъкидланади баёнотда, халқаро қонунларни поймол қилишдан ташқари, Яқин Шарқда одилона тинчликка эришув йўлида жиддий тўсқинликлар вужудга келтирмоқда.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР ИЖРОИЯ КОМИТЕТИДАН

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитети ва меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети шаҳар партия комитети аъзолигига кандидат, Тошкент шаҳар Советининг депутати, Ўзбекистон КП Фрунзе район комитетининг иккинчи секретари Абдуқаҳҳор Раззоқович **Холтоев**нинг бевақт вафот этганлигини қайғу билан хабар қиладилар ва марҳумнинг оиласига, қариндош-уруғларига, ёр-дўстларига чуқур таъзия билдирадилар.

УЛКАН ҲАМКОРЛИК БЕШЙИЛЛИГИ

(Боши 1-бетда).

планини ва асосий техника иқтисодий кўрсаткичларни мунтазам бажармаётганлиги танқид қилинди. «Главташкентстрой» шу йилнинг 7 ойида бош пудрат бўйича планни 93,1 процент, ўз кучлари билан эса 87,7 процент бажарди. Ўтган йилнинг шу даври билан таққослаганда бош пудрат бўйича бажарилган ишлар ҳажми 1 процентга, ўз кучлари билан бажарилган ишлар ҳажми эса 4 процентга камайиб кетди.

Ўн иккита қурилиш трестидан фақат еттитаси бош пудрат планини, атиги учтасигина ўз кучлари билан бажариладиган ишлар планини бажарди. 3, 6, 153, 11-трестлар, «Жилстрой» «Таштрансспецстрой», «Ташинжстрой» трестлари етти ой учун белгиланган ўз кучлари билан бажариладиган ишлар планини бажаролмадилар.

Биринчи ярим йилликда «Ташросстрой», «Жилстрой», 11-«Висотстрой» ва бошқа трестларнинг бошқармаларида иш ҳақи фондидан фойдаланишда ёмон аҳвол юзага келди.

76 бошланғич қурилиш-монтаж ташкилотидан 38 тасида ёки 50 процентида бажарилган ишлар таннархи қимматлашиб кетишига йўл қўйилди.

Турар-жой майдонларини фойдаланишга топшириш саккиз ойлик плани бажарилмади. Пойтахт меҳнаткашлари белгиланганидан саксон минг квадрат метр кам турар-жой олдилар. Бир қатор соғлиқни сақлаш объектлари, мактабгача болалар муассасалари, савдо, маиший хизмат кўрсатиш объектлари ўз муддатида фойдаланишга топширилмади. Ўтган даврда енгил ва озиқ-овқат саноати объектларини қуриш ва фойдаланишга топшириш бўйича олинган социалистик мажбуриятлар кўпгина кўрсаткичлар бўйича бажарилмади.

Докладчи қурилиш бўйича олдида турган вазифаларни муваффақият билан бажариш, хўжалик, гоявий-сиёсий ва партиявий-ташкилий ишларни анча яхшилаш, мавжуд камчиликларни бартараф қилиш бўйича қатор чора-тадбирлар ишлаб чиқиб, амалга оширишни тақозо қилишини айтиб ўтди. Бу вазифаларни амалга оширишда бошланғич партия ташкилотларининг роли катта. Бизнинг барча планларимизнинг тақдири, тўққизинчи беш йилликда қўйилган барча вазифаларнинг муваффақият билан бажарилиши, кўп жиҳатдан бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлиги ва активлигини ошириш, улар оммaнинг меҳнат ташаббусига бошчилик қила олишларига боғлиқ. Шаҳардаги қурилиш ва монтаж ташкилотларида ҳозир 108 бошланғич партия ташкилоти ишлаб турибди. Уларга қарийб олти мингга яқин коммунист уюшган.

153-трест (партия комитети секретари ўртоқ Орлов), Пардозлаш трести (партия комитети секретари ўртоқ Виндушева), «Строймеханизация» трести (партия комитети секретари ўртоқ Калимков), «Средазтрансстрой» трести (партия комитети секретари ўртоқ Эйпотян), «Узэлектромонтаж» трести партия ташкилоти секретари Завзин). «Кўприк» қурилиш трести (партия ташкилоти секретари ўртоқ Иванченко), мармар заводи (партия ташкилоти секретари ўртоқ Тўхтаматов), 1-темир-бетон буюмлари заводи (партия ташкилоти секретари ўртоқ Замекула) ва бошқа қурилиш ташкилотлари ва корхоналарнинг бошланғич партия ташкилотлари катта ва кўп қиррали фаолият кўрсатмоқдалар.

Шу билан бирга капитал қурилишдаги жиддий нуқсонлар кўпгина партия ташкилотларининг фаолияти КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон КП Марказий Комитети Пленумлари қарорларидан келиб чиқадиган талабларга жавоб бермаслигини кўрсатяпти.

4, 6-трестлари, «Жилстрой» трести, 8, 9-темир-бетон буюмлари заводи, ремонт-механика заводи партия ташкилотларида ҳамма жойда ҳам партия группалари тузилмаган, коммунистларни жой-жойига қўйиш масаласи ўйлаб кўрилмаган, «Главташкентстрой» аппаратида ҳам партия группалари йўқ.

Ишга тушириладиган муҳим объектларда ҳали ҳам партия группалари ёки бошланғич партия ташкилотлари секретарлари кенгашини тузиш тажрибаси кам татбиқ қилиняпти, партия ячейкаларининг бу объектларда биргаликда ишлаётган коллективлар билан алоқаси етарли эмас.

Ҳар бир бинокор ва қурилиш раҳбари, бошланғич партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, қурилиш ишлаб чиқаришидаги мураккаб жараёнларни бажаришда қатнашаётган кишиларнинг ҳаммаси кундалик ишида меҳнат унумдорлигини оширишни тезлаштиришга, индустрлаштиришга, солиштирма меҳнат сарфларини камайтиришга, қурилиш жараёнларини максимал даражада механизациялаштиришга, қурилиш техникаси, машина ва механизмлардан фойдаланишни кескин яхшилашга, қурилишда ишлаб чиқариш ва моддий-техника базаларини бундан буён янада мустаҳкамлашга, тўла йиғма уй қурилишини ривожлантиришга, қурилишни ва моддий-техника таъминотини бошқариш ташкилий структурасини такомиллаштиришга, кадрларни тарбиялаш, ўқитиш ва уларни жой-жойига қўйишга, буюртмачилар роли ва масъулиятини оширишга, фан ва техника эришган сўнгги ютуқларни пропаганда қилиш ва қурилишда жорий этишга ўз эътиборларини қаратмоқлари керак.

Шаҳар қурилишларида капитал қурилиш каби муҳим вазифани бажариш қай аҳволда?

Пленумда докладчи ва музокарада сўзга чиққан нотиқларнинг таъкидлашича, Тошкентда ниҳоясига етказилмаган ишлар йил сайин ортиб боряпти, давлат маблағлари фойдаланилмай ётибди. Бу, капитал маблағ сарфидан кўриладиган фойдани камайтириб юбормоқда. Нормативда белгиланган муддатда битказилмаётган объектлар сони ортиб бормоқда. Шу йилнинг 8 ойи мобайнида ишга туширилиши мўлжалланган 381 объектдан 256 объект ёки 66 процентигина ишга туширилди.

Пленумда таъкидлаб ўтилишича, «Главташкентстрой»га қарашли бир қатор қурилиш-монтаж ташкилотлари қониқарсиз ишлаётганининг асосий сабаби шундаки, ана шу ташкилотларга раҳбарлик қилаётган айрим кишилар давлат планини бажаришда етарли масъулият ҳис этмаяптилар. Кўпгина қурилиш майдонларида меҳнатни ва ишлаб чиқаришни ташкил этиш ҳали ҳам паст даражада, меҳнат интизоми ҳам ёмон аҳволга тушиб қолган. Ишчилар, қурилишдаги машина ва механизмларнинг бекор туриб қолиши авжига чиққан. 1971 йилнинг биринчи ярмида «Главташкентстрой» бўйича сменалар ўртасида машиналарнинг 34 проценти ишламай турган. Тўла йиғма уйсозликда иш ҳажмини ошириш тадбирлари ҳали ҳам белгиланмаган. Ваҳоланки, бу соҳада белгиланган иш 49 процентда қолиб кетган. Сифати паст, комплектланмаган конструкция ва буюмларнинг объектларга етказиб берилаётганлиги қурилиш ишларини механизациялаштиришни ҳамда бино ва иншоотлардаги монтаж ишларини кетга сурмоқда. Шу сабабли кўпгина объектлар муддатида эгаларига топширилмаяпти.

8-, 9-темир-бетон буюмлари, ремонт-механика заводи кўп йиллардан буён қониқарсиз ишлаб келмоқда. «Главташкентстрой» нинг корхоналар бошқармаси бу заводларни кадрлар билан мустаҳкамлашга, зарур ишлаб чиқариш ва технология интизомини ўрнатишга етарли эътибор бермаяпти. Қурилиш индустриясининг кўпгина корхоналари эски технология бўйича ишлашни давом эттирмоқда. Уларни техника воситалари билан қуроллантиришни тубдан яхшилаш зарур. Енгил конструкциялар ишлаб чиқариш ҳам қониқарсиз аҳволда.

«Главташкентстрой» коллективларида техника ва илғор технологияни меҳнатни илмий ташкил этишни жорий қилиш учун кураш суст олиб борилмоқда. Илғор тажрибалар мактабининг иши ҳам ачинарли аҳволда.

Илғор ишчилар, бригада, участка, қурилиш бошқармаларининг иш тажрибаларини ўртоқлашиш амалга оширилмаётир. Иқтисодий тежамкорлик учун ҳақиқий кураш олиб борилмаяпти.

Социалистик мусобақани ташкил этишда катта камчиликлар мавжуд. Кўпгина коллективларда мажбуриятнинг бажарилиши устидан назорат олиб борилмайди. Мусобақа кўпчилик ҳолларда расмиятчилик вазиятида, кенг оммага билдирмай якунланади.

Қурилиш ташкилотларини ишлаб чиқаришни бошқариш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказишга тайёргарлик суст олиб боряпти. «Главташкентстрой» ва махсус монтаж-қурилиш министрлигининг ўзига тегишли объектларида капитал маблағ сарфи ва қурилиш-монтаж ишлари бир неча йилдан буён бажарилмаётганлиги ачинарли ҳолдир.

Пленумда шаҳардаги лойиҳа институтларининг фаолиятларида жиддий нуқсонлар борлиги ҳам таъкидлаб ўтилди. Бир қанча лойиҳаларнинг сифати ҳали ҳам паст даражада. Уларни аниқ ва хатосиз тайёрлаш вақти аллақачон етиб келган. Хилма-хил материаллардан уй-жойлар, маданий-маиший бинолар, мактаб ва соғлиқни сақлаш муассасалари барпо этаётган Москва ва Ленинград шаҳри қурувчиларининг иш тажрибалари кам қўлланилмоқда. Лойиҳаларда иқтисодий тежамкорликка, янги техникани жорий этишга кам эътибор берилмоқда. Бинолар лойиҳаси кўпинча оғир ва қиммат конструкцияларга мўлжаллаб тузилади.

Кўпгина буюртмачи ташкилотлар техника ҳужжатларини, технология ускуналарини ўз вақтида ва тўла-тўкис юбормайдилар. Бу ҳол бош пудратчи қурилиш ташкилотининг режасини бузади.

Пленумда айтиб ўтилганидек, район партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, қурилиш-монтаж трестлари ва бошқармалари, саноат қурилиш материаллари ва қурилиш индустрияси корхоналари, лойиҳалаш институтлари, буюртмачи ташкилотларнинг партия комитетлари ва партия бюролари КПСС XXIV съездида олдинга сурилган капитал қурилиш топшириқларини бажариш учун курашга коллективни сафарбар этишда етарли ғайрат ва ташаббус кўрсатмаётганликлари капитал қурилишдаги мавжуд жиддий камчиликларнинг содир бўлишига олиб келмоқда. Партия ташкилотлари КПСС Уставида кўрсатилган хўжалик фаолиятини назорат қилиш ҳуқуқидан тўла фойдаланмаяптилар, давлат план ва мажбуриятларини бажармаётган ташкилот ва корхона раҳбарларига нисбатан талабчан бўлмаяптилар, давлат ва молия қоидаларини бузиш, камомат, давлат маблағини ўғирлаш ва ўзлаштириш каби фактларни жиддий қораламаяптилар.

Доклад юзасидан биринчи бўлиб, Чилонзор район партия комитетининг биринчи секретари О. С. СОҚИЕВ сўзга чиқди. У ўсиб келаётган ана шу райондаги қурилиш ишларининг қандай аҳволда эканлигини характерлаб берди.

Пардозлаш трести партия комитетининг секретари Ю. В. ВИНДУШЕВА трест шу йилнинг апрель ойидан бошлаб ҳафталик-суткалик план асосида янгича иш олиб бораётганлигини хабар қилди.

— Бу системанинг жорий этилиши поток усулидаги графикда кўзда тутилган объектларни комплектлаштириш, материал ва буюмлар, ишчиларни ҳафтанинг кунларига қараб тақсимлаш масаласини ҳал этиш имконини берди. Давлат планининг бажарилиши, ишчиларни тақсимланиши устидан кундалик контрол яхшиланди. Ана шу туфайли материал етишмай, ишчиларнинг бекор туриб қолиш ҳолларига барҳам берилди. Ишлар бир маромда кетяпти. Эндиликда ишчилар, мастер ва прораблар иш сифатини яхшилаш ҳамда таннархни камайтиришдек ишлаб чиқариш масалаларини тезкорлик билан ҳал этиш учун вақт топмоқдалар.

153-қурилиш трести, 14-қурилиш бошқармасининг дурадгори, партия группа ташкилотчиси Р. Х. ҲИКМАТУЛЛАЕВ пленумда ўз бригадасининг тўққизинчи беш йиллик биринчи йили учун қабул қилган оширилган социалистик мажбуриятини қандай бажараётганлиги ҳақида гапирди. Асосий пудратчи, ёрдамчи ташкилот ва буюртмачи ўртасида келишмасдан иш олиб борилиши хунук оқибатларга олиб келмоқда, деди у. Мен ишлаётган 14-қурилиш бошқармаси В-21 кварталда қурилаётган 39-болалар боғчасини июль ойида фойдаланишга топшириши мумкин эди. Лекин, бу ерда сантехниклари ишламади. Ҳозир ҳам шаҳар санитария-техника монтажидан бир пайвандчигина ишлаб турибди.

Пленумда, шунингдек «Ташсантехгазмонтаж» трестининг бошлиғи С. Х. ХЎЖАМОВ, «Главташкентстрой» бошлиғи В. Н. МАРКИН, шаҳар комсомол комитетининг секретари Б. БЕКМИРЗАЕВ, Ўзбекистон ССР енгил саноат министрининг ўринбосари В. С. СКРЕБНЕВ, Тошкент область партия комитетининг секретари Н. И. МАЛИХИН ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда муҳокама қилинган масалалар бўйича қарор қабул қилинди.

«Ўроқ ва Болға» иттифоқи мустаҳкамлансин

ШУНДАН кейин пленум қатнашчилари кун тартибидаги иккинчи масала — «КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг IV пленуми қарорлари асосида колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдамини кучайтириш бўйича тадбирлар тўғрисида»ги масалани муҳокама қилдилар. Ана шу масала юзасидан шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари В. В. ОКУНСКИЙ доклад қилди.

«Қишлоқ хўжалиги,—деган эди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг 1970 йил июль Пленумида қилган докладида,—умумий куч-қувватлар билангина чинакам юксалтириш мумкин бўлган соҳадир. Бу соҳанинг ривожланиши ҳаммага—машинасозлик, химия, қайта ишлаш саноати, бинокорлик материаллари саноати ходимларига, қурувчиларга ва бошқа соҳаларнинг ходимларига боғлиқ. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини бундан буён анча юксалтиришдан иборат катта халқ хўжалик, сиёсий вазифани ҳал қилишдан ҳеч ким четда қолиш ҳуқуқига эга эмас».

Шаҳардаги саноат корхоналари, транспорт, қурилиш, алоқа, муассаса ва олий ўқув юртларининг партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари қишлоққа оталиқ ёрдами кўрсатиш, ҳар томонлама ҳамкорлик алоқаларини кенгайтириш оталиққа олинган хўжаликларнинг моддий техника базаларини, мустаҳкамлаш соҳасида бир қатор ишларни қилди, деди ўртоқ В. В. Окунский ўз докладида.

СУРАТДА: шаҳар партия комитети пленумининг бир группа қатнашчилари танаффус пайтида. М. Нуриддинов фотоси.

КПСС Марказий Комитетининг июль Пленуми (1970 йил) ва партия XXIV съезди қарорларига амалий иш билан жавоб бераётган шаҳар партия комитети, — дея таъкидлади докладчи, — район партия комитетлари, корхона, қурилиш ва бошқа муассасалар партия ташкилотларининг колхоз ва совхозлар билан кенг алоқасини мустаҳкамлашга сафарбар этмоқда.

Сўнгги бир йилда шаҳар партия комитети ўз бюро мажлисларида оталиққа олинган хўжаликларга ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ бўлган масалаларни бир неча бор кўриб, муҳокама қилди.

Шаҳар партия комитети бюроси қарорига мувофиқ шаҳардаги барча район партия комитетлари Тошкент ва Сирдарё областларининг районларига бирктиб қўйилди.

Шаҳарнинг саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, автомобиль хўжаликлари, илмий тадқиқот ва лойиҳа институтлари қишлоққа зарур ёрдам кўрсатиш, дала миришкорлари билан бўлган алоқаларни ҳар томонлама мустаҳкамлашда тўғри йўл тутдилар. Шаҳар меҳнаткашлари деҳқонларга пахта, сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари тайёрлаш, уларни йиғиб олишда фаол қатнашадиган, қишлоқ хўжалик техникасини, қуритиш-тозалаш цехларини ремонт қилиш, теплицалар қуриш ва бошқа ишларда ёрдам берадиган бўлишди.

Шаҳар меҳнаткашлари шаҳар партия активининг 1970 йил 7 августда Тошкент ва Сирдарё областлари қишлоқ меҳнаткашларига оталиқ ёрдами кўрсатиш юзасидан белгилаган тадбирларини амалга ошира бориб, бир қатор ишларни бажардилар. 65 та дала шийпони ремонт қилиб берилди, 17 чорвачилик фермаси ва молхона механизациялаштирилди. 63 та металл қирқувчи станок, 104 автотранспорт жиҳозлари, 192 минг сўмлик ҳар хил техника воситалари, асбоб-ускуналар юборилди, 145 минг сўмлик қурилиш материаллари жўнатилди.

113 та жиҳозланган кўчма-устахона ҳамда бир гуруҳ юқори малакали ишчилар колхоз ва совхоз далалари, фермаларида самарали ишлашди, қишлоқ хўжалик машиналарини ремонт қилиб беришда ғайрат кўрсатишди.

Шу йилнинг август ойида қишлоқ хўжалик машиналари, қабул пунктларини ремонт қилишда қатнашиш учун 72 малакали механик, слесарь ва темирчилар юборилди.

Терим мавсумида иштирок этиш учун 860 киши пахта териш машиналарини ҳайдашга ўргатилди. Уларнинг барчаси қишлоқ хўжалиги, ирригация институтлари, «Ташсельмаш» ва бошқа корхоналар қошида махсус тайёргарликдан ўтдилар ва «зангори кема» штурвалига ўтиришга ҳозирландилар.

Юк ташиш марказлашган автотрести ҳайдовчилари ҳар йили ҳосилни йиғиб-териб олишда Самарқанд ва Қашқадарё областларига яқиндан кўмаклашмоқдалар. Бу йил 350 ҳайдовчи 107,6 минг тонна донни ташиб берди.

Колхоз ҳамда совхозларнинг далаларида етиштирилган сабзавот, полиз маҳсулотларини савдо шохобчаларига етказиб беришда қарийб 250 машина ишламоқда. Улар ҳар суткада 750-850 тонна сабзавот, қовун-тарвузни ташиб бермоқдалар. Шу мавсумнинг ўзидаёқ 140 минг тоннадан ортиқ ёз неъматлари савдо тармоқларига келтирилди.

Москва меҳнаткашларининг қишлоқ аҳлига чорвачилик учун мўл-кўл ем-хашак базаси бунёд этишда кўмаклашиш ҳақидаги ташаббуси шаҳримиз корхоналари коллективлари томонидан қизғин қўллаб-қувватланди.

Минглаб шаҳарликлар шанба, якшанба кунлари далаларга отланиб, дағал ем-хашак тайёрлашда иштирок этдилар. Айниқса, Октябрь революцияси номли завод, «Қизил тонг» фирмаси, 1,2-автомобиль ремонти заводлари, «Ташгенплан» ва бошқа ташкилотларнинг коллективлари бу ишга баракали ҳисса қўшдилар.

Шаҳарликларнинг қишлоқ меҳнаткашларига пахта йиғим-теримида кўмаклашиши ҳам анъанага айланиб бормоқда. Шу билан бирга шаҳар партия ташкилоти Сирдарё области колхозлари, совхозларига беш йил мобайнида тегишли ёрдам кўрсатиш тадбирлари планини ишлаб чиқди.

Чорвачилик комплекслари, паррандачилик фермалари, дала шийпонлари, сабзавот сақлайдиган омборхона, теплица, турар-жой, ишлаб чиқариш бинолари ҳамда маданий-маиший хизмат кўрсатиш, болалар муассасалари биноларини қуриб бериш каби ишларга тадбирлар планида катта ўрин берилади.

Чорвачиликда оғир қўл меҳнатини механизация зиммасига юклаш, газлаштириш, электрлаштириш, водопроводлаштириш, кўплаб қишлоқ объектларини телефонлаштириш борасида ҳам ҳали кўпгина ишлар қилишимиз зарур.

Колхоз, совхозларнинг ишлаб чиқариш базаларини кенгайтириш ҳамда мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалик техникаси ремонти ишларини тубдан яхшилаш кўзда тутилади.

Саноат корхоналари коллективлари планидан ташқари қишлоқ хўжалик машиналари, эҳтиёт қисмлар, трактор двигателлари ва бошқа жиҳозлар ишлаб чиқариш учун қўшимча ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш мажбуриятини олдилар.

Шаҳарликлар биргина шу йилнинг ўзидаёқ, қишлоқ меҳнаткашлари учун 4 та молхона қуриб бериш, 107 дала шийпонини жиҳозлаш, 46 та турли хил станок, 128 электр двигатели, 245 та турли электр жиҳозлари етказиб бериш, 400 минг сўмликдан кўпроқ қурилиш материаллари, тайёр қисмлар ва асбоблар ажратишга қарор қилдилар.

Ҳар йили студентлар, шофёрлардан иборат механик-ҳайдовчилар тайёрлаб бериш ҳамда қишлоқ хўжалик ходимлари катта группасининг махсус курсларда малака ошириш учун ўқуви давом эттирилади.

Шаҳарликлар ўз планларида қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатишга ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар.

Колхоз ва совхозларга клублар, стадионлар, маиший хизмат кўрсатиш уйлари, мураккаб техника ва радио аппаратларини ремонт қиладиган устахоналар, ҳаммомлар ва маиший хизмат кўрсатадиган бошқа объектлар қуриб бериш ҳам кўзда тутилмоқда.

Булардан ташқари, қишлоқ мактабларига амалий ёрдам кўрсатиш чоралари белгиланмоқда. Пойтахт медицина ходимлари қишлоқларда «Саломатлик куни» ўтказишни уюштирадилар, касалхона ва поликлиникаларга медицина билимларини пропаганда қилишда амалий ёрдам кўрсатадилар.

Белгиланган тадбирларда партиявий-сиёсий ва идеология ишларини йўлга қўйишда ёрдам кўрсатиш кўзда тутилади. Оталиқ районлар колхоз ва совхозларга доклад ва лекциялар ўқиш учун олимлар ва лекторларни, артистлар, корхона ва ташкилотлар қошидаги ҳаваскорлик тўгараклари коллективларининг концерт бригадаларини юборадилар.

Партия комитетлари бюроларининг қўшма мажлислари, йиғилишлар, конференциялар, семинарлар ўтказиш, ижодий тажрибаларни алмашлаш каби иш формалари амалий ҳаётга кириб бормоқда.

Чилонзор районидаги корхона ва муассасаларнинг коллективлари 1972-1974 йиллар давомида Боёвут районидаги қишлоқ хўжалик ерларини ўзлаштириш ва алмашлаб, экишнинг илмий асосланган қоидаларини жорий этиш бўйича лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқадилар.

1-«Боёвут» совхозида водопровод қурилиб, айрим ирригация-мелиорация ишлари амалга оширилди, қатор ишлаб чиқариш, маданий-маиший объектлар ва турар жойлар электрлаштирилди, 10 та чорвачилик, 10 та ишлаб чиқариш-техника объектлари ва турар-жойлар қурилишининг лойиҳа-смета ҳужжатлари ишлаб чиқилди.

Район партия комитетларининг тадбирлари оталиқдаги хўжаликларнинг аҳволи ва эҳтиёжларини чуқур ўрганган ҳолда ишлаб чиқилган. Район партия комитетлари ва корхоналарнинг партия ташкилотлари вакиллари бевосита колхоз ва совхозларда бўлиб, улар билан биргаликда оталиқ ёрдами кўрсатиш юзасидан конкрет перспектив планларни ишлаб чиқдилар ва бу планлар райкомларнинг қўшма бюро мажлисларида муҳокама қилинди.

Пахта йиғим-терими компанияси даврида биз оталиқ ёрдами кўрсатишни, айниқса алоҳида йўлга қўйишимиз зарур. Зарур миқдордаги эҳтиёт қисмларга эга бўлган кўчма устахоналарни етарли миқдорда ажратиб бериш, энг аввало терим машиналарининг узлуксиз ишлашини таъминлаш имкониятини беради.

Иккинчи муҳим вазифа—бу юқори меҳнат унумдорлигига эришиш ва яхши дам олиш учун кишиларга зарур бўлган барча қулай шароитларни яратиб беришдан иборатдир.

Район партия комитетлари, шаҳардаги корхона ва муассасаларнинг, ўқув юртларининг раҳбарлари, партия ташкилотларининг секретарлари пахта йиғим-терими компаниясини муваффақиятли ўтказиш учун пахтакорларга нормал маданий-маиший шароитлар яратиб бериш, медицина хизмати кўрсатишни яхши йўлга қўйиш учун жойларда тегишли штаблар тузиш зарур. Барча ишларни марказлаштириш учун умумшаҳар штаби тузилади.

Район партия ташкилотлари оталиқдаги хўжаликлар билан алоқанинг барча формаларини такомиллаштира ва ривожлантира бориб, уларнинг эҳтиёжлари ва имкониятларини ҳисобга олган ҳолда колхозлар, совхозлар билан ҳамкорликда колхоз ва совхозларнинг маданий-техника базасини мустаҳкамлашга, қишлоқ меҳнаткашларининг маданий-маиший шароитларини яхшилашга, сиёсий-ташкилий ишларни такомиллаштиришга қаратилган беш йиллик тадбирлар планини ишлаб чиқдилар.

Шу билан бирга Ўзбекистон КП шаҳар комитетининг пленуми барча корхоналар, қурилиш ташкилотлари, илмий-тадқиқот институтлари ва муассасалари оталиқдаги хўжаликларнинг экономикасини мустаҳкамлашга, қишлоқда сиёсий ва маданий-оқартув ишларини яхшилашга етарли даражада ҳисса қўшсалар, шаҳар партия ташкилотининг Сирдарё областидаги колхоз ва совхозларга оталиқ ёрдами кўрсатиш соҳасидаги иши янада самаралироқ бўлур эди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, қишлоқ хўжалик машинасозлиги ва трактор заводлари каби айрим корхоналар сабабсиз равишда қишлоқ хўжалигига машиналар ва жиҳозлар етказиб беришнинг белгиланган топшириқларини бажармай келаётирлар. Баъзи корхоналар ишлаб чиқариш ҳажмини ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан пасайтириб юбордилар. Қатор корхоналар 8 ойлик планни ҳам уддалай олмадилар. Жумладан, «Ўзбексельмаш» заводи 122 та сеялка ва 110 та кўрак чувиш машинаси, «Союзхлопкомаш» заводи 251 минг сўмлик турли хил машиналарни, экскаватор заводи эса 14 та экскаваторни кам ишлаб чиқардилар.

«Ўзбексельмаш», трактор-йиғув заводи ва экскаватор заводлари қишлоқ хўжалик техникалари учун эҳтиёт қисмлар етказиб бериш суръатини жуда пасайтириб юбордилар.

Шаҳар партия ташкилоти деҳқонларга етказиб берилаётган қишлоқ хўжалик техникасининг сифати тўғрисида жиддий равишда қайғурмоқда. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналари ҳамиша ҳам юқори сифатли маҳсулот етказиб бераётирлар, деб бўлмайди. Чунончи, шу йилнинг биринчи ярмида 1633 та трактор, 999 та трактор прицеплари, 281 та терим-машинаси ва бошқа айрим қишлоқ хўжалик техникалари камчилиги бўлгани туфайли, бу камчиликларни бартараф этиш учун қайтариб юборилди.

Сирдарё области колхоз ва совхозларига оталиқ ёрдами кўрсатишдаги бундай камчиликлар ташкилотчилик ишларида ҳам мавжуд. Бу ҳақда пленум қатнашчилари атрофлича фикр юритдилар.

Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми шаҳар партия комитетининг Сирдарё область колхоз ва совхозларига оталиқ ёрдами кўрсатиш юзасидан белгиланган тадбирларини тасдиқлади. Район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларига мазкур тадбирларни амалга ошириш устидан қатъий контроль ўрнатиш, Сирдарё области колхоз ва совхозлари билан яқин алоқани қўллаб-қувватлаш, оталиқ ёрдами ишидаги формаларни такомиллаштириб бориш мажбуриятини юклади.

* * *

Тошкентликлар қишлоқда амалга ошираётган улкан ишлар, ҳар бир район, ҳар бир корхона томонидан беш йиллик учун белгиланган тадбирлар плани тўғрисида музокараларда сўзга чиққан Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари **Т. И. Акимова**, Ленин район партия комитетининг иккинчи секретари **М. М. Қаҳҳоров**, Чкалов номидаги авиация заводининг мастери **С. И. Иванова** ва бошқа ўртоқлар гапирдилар.

— Тракторсозлар,—дейди Трактор заводининг бош инженери **А. М. Барабашин**,— Бекобод районидаги «Далварзин» ва Сирдарё областидаги Титов номли совхоз ишчилари билан мустаҳкам алоқа қилиб келмоқдалар. Биз бу дўстона алоқани бундан буён янада мустаҳкамлаймиз.

Биргина мана шу заводнинг ўзида бу йил шаҳарнинг турли корхоналаридан 260 механизатор ҳам назарий, ҳам практик таълим олди. Корхона коллективи қишлоққа 100 та трактор ва 400 та прицеп етказиб бериш мажбуриятини шараф билан бажармоқда.

Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари **И. И. Обидин** пленум минбаридан туриб, обком бюросининг топшириғига мувофиқ пойтахтликларга яқиндан кўрсатаётган жуда улкан амалий ёрдамлари учун қўриқ ўлка меҳнаткашларининг чуқур миннатдорчилигини изҳор қилди.

Пленум қабул қилган қарорда қишлоққа оталиқ ёрдами кўрсатишни кучайтириш, ўроқ ва болға иттифоқини янада мустаҳкамлаш йўллари белгилаб берилди ва Сирдарё ҳамда Тошкент областлари хўжаликларининг бир-бирларига оталиқ ёрдами кўрсатиш юзасидан белгилаган тадбирларнинг перспектив плани маъқулланди.

Пленум ташкилий масалаларни ҳам кўриб чиқди.

Пленум ишида Тошкент область партия комитетининг секретари **Н. И. Малихин**, Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари **И. И. Обидин**, КПСС Марказий Комитетининг инструктори **С. З. Шпилова**, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг бўлим мудири **М. С. Саидов**, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг инструктори **Қ. Ғ. Ғуломова**, Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат **С. У. Султоновалар** қатнашдилар.

Фарзандингиз — соғ кайфингиз чоғ

Тўла такомиллашмаган бола организми ҳар қандай овқатни ҳам яхши ҳазм қилавермайди. Янги туғилган бола 5-6 ойгача фақат эмишга мослашган бўлади. Бола учун она сути энг яхши озуқадир. Она сутида чақалоқ учун зарур моддаларнинг ҳаммаси етарли.

Шунинг учун бола овқатига эътибор беринг, акс ҳолда анчагина хавфли меъдаичак касаллиги — диспепсия касаллиги пайдо бўлади.

Диспепсия сўзи ҳазм қилишнинг бузилиши деган маънони билдиради. У асосан бир ёшгача бўлган болаларда учрайди. Ич кетиш, кекириш, қусиш, озиш, бетоқатлик бу касалликнинг аломатлари ҳисобланади. Ёш болаларда диспепсия икки хил ўтади. Буларни медицинада оддий ва токсик диспепсия деб юритилади.

Оддий диспепсия ич кетиш касаллигининг енгил туридир, оддий диспепсия билан оғриган бола инжиқ бўлиб, иштаҳаси пасаяди ва тез-тез ичи кетиб туради.

Диспепсияда меъдаичакларининг овқат ҳазм қилиши бузилганидан беморнинг ичакларида газ тўпланиб, қорни шишади, дам бўлади ва оғрийди. Шунинг учун ҳам диспепсия билан касалланган бола бетоқат бўлиб, ўқтин-ўқтин йиғлайди.

Агар оддий диспепсия ўз вақтида даволанмаса, у тез токсик диспепсияга, яъни жуда оғир кечадиган ич кетиш касаллигига айланиб кетади. Токсик диспепсия ёш болалар учун хавфли касаллик бўлиб, ўз вақтида тўғри даволанмаса, боланинг нобуд қилиши ҳам мумкин.

Касаллик ич кетиш ва қусиш билан бошланади. Боланинг қусиши борган сари зўраяди. Ҳатто бир ҳўплам сув ёки сут ичса ҳам, уни қусиб ташлайди. Баъзан сариқ зардоб ҳам қусади. Қусиш ва ич кетишнинг зўридан боланинг организми тезда сувсизланиб қолади. Натижада бола озиб кетади, кўзлари киртайиб, юзлари сўлишади, териси буришиб қолади ва умумий аҳволи оғирлашади.

Диспепсия касаллиги ёш болани нотўғри овқатлантириш натижасида пайдо бўлади. Она сути ва қўшимча овқатлар билан тўғри боқилган ва тарбияланган бола диспепсия билан деярли оғримайди.

Бола туғилган кундан бошлаб 5-6 ойлик бўлгунга қадар уни фақат она сути билан эмизиш керак. Болани эмизишдан олдин она қўлини совунлаб ювиши, қайнаган сувга пахта ёки докани ҳўллаб, кўкрак учини тозалаб артиши лозим. Бола 5-6 ойлик бўлгунича уни ҳар 3-3,5 соатда, яъни бир суткада 6-7 марта эмизиб туриш маъқул.

Агар болани вақтбевақт, тартибсиз эмизилаверса, сут унинг меъдасида ҳазм бўлмай, йиғилиб қолади, ачийди, меъда ва ичакларнинг ҳазм қилиш фаолиятини бузади, натижада бола кекиради, қусади ва ичи кетади.

Бола 5-6 ойлик бўлгандан кейин, она сути ёки сут аралашмалари болага етарли бўлмай қолади. Шунинг учун болага 5-6 ойлигидан бошлаб қўшимча овқатлар берила бошланади. Одатда аввал суюқ — 5 процентли, кейинроқ 10 процентли манная каша берилади. Кашани одатда бола эмизилгандан кейин икки-уч қошиқдан, сўнг чорак ва ярим стакангача кўпайтирилади.

7-9 ойликдан бошлаб шўрва, эзилган картошка, сухари, печенье, тухум сариғи бера бошланади. 9-12 ойлик бўлганида шавла, пиширилган қийма, гўшт, ширгурунч, қатиқ, кефир, сузма, қаймоқ ва сигир сути бериш мумкин.

Шу овқатларга ўргатилган болани бир ёшга етганда кўкракдан ажратиш мумкин. Болани кузда кўкракдан ажратиш мақсадга мувофиқдир.

Диспепсия ёки дизентерия билан касалланган болани то у соғайгунча кўкракдан ажратиб бўлмайди. Бола соғлом ўсиши учун унинг овқатида етарли миқдорда турли витаминларнинг бўлиши зарур. Акс ҳолда рахит, цинга (елинкиш) ва бошқа касалликлар келиб чиқиши мумкин. Витаминларнинг етишмаслиги ич кетиш касаллигининг келиб чиқишига сабаб бўлади.

Диспепсия касаллигида, айниқса, унинг токсик турида болага асло овқат бериб бўлмайди, чунки овқат ҳазм бўлмай, заҳарли моддалар кўпаяди ва касалликнинг зўрайишига сабабчи бўлади. Шунинг учун ҳам касалликни даволашда, меъда ва ичакларни тозалаш ҳамда ҳазм органига дам бериш мақсадида болага 8-12 соат мутлақо овқат берилмай, оч қўйилади. Ҳазм органларини тозалаш ва бола баданида йўқолган сувларнинг ўрнини қоплаш мақсадида (бир чой қошиқдан ҳар беш минутда) суткасига 2-3 стакангача суюқлик бериб турилади. Бунинг учун бироз ширин чой, 5 процентли глюкоза, баржоми ёки Тошкент минерал сувидан фойдаланиш мумкин.

Диспепсия касаллигини даволаш қанча эрта бошланса, бола шунча тез тузалиб кетади. Шунинг учун касалликнинг биринчи белгилари пайдо бўлиши билан тезда врачга мурожаат қилиш зарур.

А. АЗИМОВ,
Республика санитария маорифи уйининг врач-методисти.

Қарияларимиз, сизлар учун

БЕЛИНГИЗ НЕГА ОҒРИЙДИ?

Бел оғриғи касаллиги қарияларни бот-бот безовта қилади. Бунинг бир қанча сабаблари бор. Ёшликда ревматизм билан оғриб, уни даволаганда асорати қолса, қариликда бел қаттиқ қақшаб безовта қилади. Бу ҳол кузда, айниқса булутли кунлар бошланиб, ҳаво нам бўлганда яққол сезилади.

Бруцеллоз ва турли юқумли касалликлардан асорат қолганда, овқатланиш тартибига риоя қилинмаганда ҳам бел оғриғи касаллиги келиб чиқиши мумкин. Шунингдек, киши организмидан тузларнинг сийдик орқали нормал чиқиб кетмаслиги хавфлидир. Бу тузлар организмнинг турли бўғинларида, тоғай суяги атрофларида тўпланиб қолиб, шу жойларда оғриқ пайдо қилади.

Зарарли тузлар қари кишиларнинг орқа умуртқа суяклари ўртасида, ички ва сиртқи томонларида кўп тўпланади. Агар бу тузлар бўйин, кўкрак ва бел умуртқаларида йиғилса, ўша жойда радикулит хасталиги бошланади. Чунки бу ўринларда йиғилиб қолган туз моддаси юрак ва мияга борувчи қон томирини, асабларни ва умуртқани қисиб қўяди. Натижада юрак ва мияда қаттиқ ўзгаришлар юз беради. Жумладан юрак тез уради, унинг атрофида қаттиқ оғриқ сезилади.

Мия қон томири қисилишидан эса мияда қон айланиши бузилади. Кейин бош оғриғи, бош айланиши, ҳатто сабабсиз қайт қилишлар юз беради.

Кўкрак радикулитида тузлар умуртқанинг олд қисмига йиғилади. Бу умуртқаларда туз йиғилиши 50 ёшдан ошганда бошланади. 60-70 ёшга борганда туз кўпайиши натижасида кўкрак умуртқасида букирлик пайдо бўлади. Букирлик қаттиқ оғриқ бермаса ҳам, кўкрак қафасидаги ички аъзолар фаолиятини анчагина бузади.

Бел радикулитида эса, туз умуртқанинг олд, орқа ва ён томонида тўпланади. У нервларни, қон томирларини, ҳатто орқа мия қон томирларини қисиб қўяди. Натижада, оғриқ зўраяди, бу эса оёққа ҳам ўз таъсирини ўтказади.

Шуни айтиш керакки, бундай оғриқлар юз берганда ҳеч қачон ўзи-ўзи даволамаслик керак. Тезда врачга мурожаат қилиб, дардни аниқлаш лозим.

Врачлар рентгенда бел умуртқасининг суратини олиб, махсус даволар белгилашади. Айниқса, қарияларда туз йиғилишидан келиб чиқадиган бел оғриғини физиотерапия йўли билан жуда яхши даволаш мумкин.

Физиотерапияда ультразвук деган аппарат билан массаж қилинади. Бу, бел оғриғини тез тузатади. Парапин қўйилса ҳам яхши даво бўлади.

Шифокорларимиз физиотерапия йўли билан турли аппарат, нур, ванна ҳамда ҳар хил дори-дармонлардан фойдаланиб, бел оғриғи касаллигини батамом даволаб юборадилар.

Қ. НУЪМОНОВА,
врач-физиотерапевт.

● КИНО

ЕСЕНИН ХОТИРАСИГА БАҒИШЛАНАДИ

Сергей Есенин вафот этгандан бери орадан қирқ беш йил вақт ўтди. Унинг ижодий мероси, жарангдор лирикаси эса рус поэзияси хазинасига қўшилган бебаҳо дурдона бўлиб қолди. Шоирнинг мухлислари бугунги кунда миллионларча кишиларни ташкил қилади. Шунинг учун ҳам ўзлари севган шоир билан экранда учрашиш китобхонларга бир олам қувонч бахш этиши шубҳасиздир.

Ҳозирги кунда мамлакатимиздаги энг йирик киностудиялардан бири «Мосфильм»да «Сергей Есенин» деб номланган янги бадиий фильм ишланмоқда.

Тўғри, Есенин ҳақида чет элларда бундан аввал ҳам фильмлар яратилган. Масалан, Америка ва Англия кинокомпаниялари Есенин ҳаётига оид алоҳида-алоҳида фильмлар яратишган. Лекин буларнинг ҳеч бирида шоирнинг ижоди, ҳаётий биографияси, асарларининг анализи атрофлича ва тўла-тўкис ифода этилмаган.

Ҳозир иттифоқимизда яратилаётган бу фильм Есенин ҳақидаги биринчи картина бўлиши билан бирга, унинг сюжети ҳам ҳақиқий фактлар асосига қурилган.

Машҳур кинооператор Сергей Урусевский бу фильмда учта вазифани адо этади: унинг ўзи постановкачи-режиссёр, бош оператор бўлиш билан бирга, фильм сценарийсига ҳам шериклик қилган.

Сергей Есенин тўғрисида яратилаётган биринчи бадиий фильм ўзининг формаси бўйича қандай бўларкин? Шоир мухлисларини қизиқтирадиган савол ҳам мана шу. Бунга жавобан шуни айтиш мумкинки, фильмнинг бутун тексти шоирнинг шеърлари асосида ёзилган бўлиб, асарларидаги персонажлар эса фильмга қаҳрамон қилиб олинган.

Картина ижодкорлари олдида мураккаб ва айни вақтда, шарафли вазифа турибди. Улар кинематографиянинг ҳозирги замон ютуқларидан фойдаланган ҳолда Есенин яшаган давордаги Россия ҳаётини кўрсатиб беришлари керак. Авторлар бепоён Россияни шоир куйлагандек тасвирлашни ўз олдиларига вазифа қилиб қўйишган. Она юрт Россияга бўлган чексиз муҳаббат Есенин ижодининг негизини ташкил қилганлиги фильмда рангли бўёқларда ифодалаб берилади.

Фильмни яратувчилар группаси Есенин туғилиб ўсган ва болалик йилларини ўтказган Рязан областидаги Константиново қишлоғида, шунингдек, Эстония ва Ўрта Осиёда ҳам бўлиб, шоир ҳаёти билан боғлиқ бўлган бир қанча эпизодларни суратга олишади.

Картина устида Сергей Урусевский бошлиқ кинематографчиларнинг катта ижодий группаси иш олиб бормоқда.

Фильмдаги асосий образ Есенин ролида яқиндагина экранларимизда намойиш қилинган «Журналист», «Қизил майдон», «Халоскорлик» фильмларида иштирок этган талантли ёш кино актёр Сергей Никоненко чиқади.

Бундан ташқари, картинадаги жонли ва ёрқин образлардан бири Есенин севган Анна Снегина образи бўлиб, бу ролни ижро этиш актриса Наталья Белохвостиковага топширилган.

Картина ижодкорларининг сўзига қараганда бу фильмда шоир ҳаёти ва ижодига оид бўлган қизиқарли воқеа-ҳодисалар тасвирига ҳам кенг ўрин берилади.

Ш. МИРЗАЖОНОВ,
Т. АШРАФХОНОВ.

СУРАТДА: Собир Раҳимов районидаги В. И. Ленин номли 28-мактабнинг 7-«Б» синфида она тили дарси пайтида. Дарсни ўқитувчи М. Ҳусанова олиб боряпти.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

Планетамиз янгиликлари

*Социализм мамлакатларида

Рекорд ҳосил

БЕЛГРАД. Воеводна деҳқонлари катта муваффақиятга эришдилар. Улар агротехниканинг илғор усулларидан фойдаланиб, рекорд ҳосил — 1710 минг тонна буғдой йиғиштириб олдилар. Бу йил 440 минг гектар ерга буғдой экилганлигини назарда тутганда, гектаридан олинган ҳосил 38,8 центнерга етади.

Воеводна далаларида маҳаллий навлар билан бир қаторда «Безостая-1» ва «Мироновская-808» совет буғдой навлари ҳам жуда кўп майдонларга экилди.

Муҳим қурилиш

СОФИЯ. Дунай бўйидаги навқирон Козлодуй шаҳридан 5 километр нарида Болгарияда биринчи атом электр станцияси қурилмоқда. Мамлакат халқ хўжалиги учун бу станциянинг аҳамияти катта. Шуни айтиш кифояки, станция ишга туширилгач, йилига 6 миллиард киловатт-соат ёки Болгариядаги барча электр станциялар ҳосил қилаётган энергиянинг 16,5 процентини беради.

Атом электр станцияси зарбдор қурилиш деб эълон қилинди. Станциянинг бош корпусини қуриш зўр суръатлар билан олиб борилмоқда. Унда атом реакторлари зали ва машина зали жойлашади. Реакторларни совутиб туриш учун 7 километрли иккита канал қазиб келтирилмоқда.

Атом электр станциясини лойиҳалаш ва қуришда Совет Иттифоқи катта ёрдам кўрсатмоқда.

Венгрия алюминийси

БУДАПЕШТ. Алюминий саноатининг хом ашёси бўлмиш боксит — Венгрия Халқ Республикасининг миллий бойлигидир. ВХРда ушбу хом ашё запаслари жаҳондаги запасларнинг 1,5-1,7 процентини ташкил қилади. Венгрия бултур 2 миллион тонна боксит қазиб олиб, жаҳонда ушбу хом ашё ишлаб чиқариш жиҳатидан саккизинчи ўринга чиқди.

Мамлакатда боксит қазиш саноати ривожланиши билан бирга алюминий ишлаб чиқариш ҳам муттасил ўсиб бормоқда. Бултур ВХРда 450 минг тонна гил, 65,5 минг тонна соф алюминий ва салкам 75 минг тонна алюминий ярим фабрикатлари ишлаб чиқарилди.

Венгер гили ва алюминийсини экспорт қилиш муттасил ўсиб бормоқда. 1970 йилда қарийб 330 минг тонна гил, 40 минг тоннадан зиёд алюминий ва салкам 50 минг тоннага яқин алюминий ярим фабрикатлари экспорт қилинди.

Ушбу беш йилликда (1971-1975 йиллар) Венгрия экономикасининг шу соҳаси олдида катта-катта вазифалар турибди.

(ТАСС).

Жазоир ярмаркасида

ЖАЗОИР. Жазоирдаги 8-Халқаро ярмаркада Совет Иттифоқи миллий куни нишонланди. Ташқи савдо министрининг ўринбосари Н. Г. Осипов бошчилигида бу ерда турган совет делегацияси миллий кун муносабати билан ўтказилган тантанали маросимда ҳозир бўлди.

Ярмаркадаги совет павильонида одам жуда кўп. СССРнинг 17 та ташқи савдо бирлашмаси Советлар мамлакатининг иқтисодий ва социал соҳаларда эришган муваффақиятларини акс эттирувчи 3 мингта экспонат кўрсатмоқда. Шуниси эътиборга сазоворки, кўрсатилаётган экспонатларнинг кўпчилиги Осиё ва Африкадаги ривожланиб бораётган мамлакатларнинг эҳтиёжини назарда тутиб танланган.

Жазоирликлар Совет Иттифоқининг космик фазони ўзлаштириб боришига бағишланган панорама олдида узоқ-узоқ тўхталиб қолмоқдалар.

Китоб стендларига ҳам эътибор катта. Бу стендларда В. И. Ленин асарлари, Совет мамлакати тўғрисидаги китоблар, дарсликларни кўриш мумкин.

Павильонни келиб кўрувчилар таассуротлар дафтарига ёзиб қолдирган фикрларида дўстона Совет-Жазоир муносабатларини бундан-буён ҳам мустаҳкамлашга, икки мамлакат ўртасида ҳар томонлама ҳамкорлик қилишга истак билдирмоқдалар.

(ТАСС).

Ла-Валетта — Ўрта Ер денгизидаги оролга жойлашган Мальта давлатининг пойтахти. Бундан 400 йил илгари турклар устидан қозонилган ғалаба шарафига қурилган бу шаҳарда мамлакатнинг бутун йирик саноат корхоналари ва бир неча доки бўлган кемасозлик верфи тўпланган.

СУРАТДА: пойтахтнинг бош кўчаси — Кингзуэй. Бу кўча ҳамиша байрамлардагидек безатилган.

(ТАСС фотохроникаси.)

ҲИМОЯ ЧОРАЛАРИ МЎЛЖАЛЛАНМОҚДА

НЬЮ-ЙОРК. Канада ҳукумати Қўшма Штатларнинг импортдан олинадиган солиқни 10 процент кўпайтириши натижасида зарар кўрадиган Канада саноат тармоқларини ҳимоя қилмоқ учун махсус чоралар кўриш ниятида. Бош министр П. Э. Трюдо министрлар кабинетининг мажлисидан кейин ўтказилган матбуот конференциясида нутқ сўзлаб, шу ҳақда гапирди.

Информация агентликларининг хабар беришича, махсус чоралар тўғрисидаги масала шу ҳафтанинг бошларида парламент муҳокамасига қўйилди. Трюдо бундай деди: Канада ҳукумати Канададан Қўшма Штатларга юбориладиган товарларга ана шу қўшимча солиқни жорий қилмаслик тўғрисидаги илтимосига АҚШдан шу вақтгача жавоб олмади.

КЕННЕДИ РАУНДИДАН НИКСОН РАУНДИГА ЎТИШ

Бундан бир неча кун илгари Америкада чиқаётган ҳафталик газеталардан бири Никсон ҳукуматининг иқтисодий сиёсатини танқид қилиб, Вашингтон планларини заҳархандалик билан: «тўрт моддадан иборат бўлган ҳеч нима қилмаслик программаси» деб атади. Тўсатдан «Фавқулодда аҳвол», «Янги иқтисодий сиёсат», «Нарх ва иш ҳақларини бир ҳолда сақлаб туриш», «Долларни чайқовчилардан муҳофаза қилиш»; «Долларни олтин билан қоплашдан воз кечиш», «Импортга божларни ошириш» тадбирлари эълон қилинди.

Хўш, гап нимада ўзи? Президентни ички ва ташқи иқтисодий характердаги бундай тадбирларни кўришга нима мажбур қилди? Бу тадбирлар мамлакатнинг ички ҳаётига ва унинг ташқи иқтисодий позициясига қандай таъсир кўрсатади? Бу тадбирлар фойдали бўладими? Улар билан боғлиқ бўлган харажатларнинг асосий оғирлиги кимнинг зиммасига тушади?

Эълон қилинган тадбирларнинг ташқи сиёсий фойдасига келганда шуни айтиш керакки, долларни олтинга алмаштиришдан («вақтинча») воз кечиш мавжуд аҳволни сира ўзгартирмайди: АҚШ аллақачоноқ ўз долларларини олтинга алмаштиришни тўхтатган. Никсон эълон қилган тадбирлар мавжуд шароитда долларни янада тубанлашишга, капиталистик валюта бозорини тағин ҳам мушкулроқ аҳволга тушириб қўйишга олиб келади, холос.

Бу мушкуллик Никсон баёноти эълон қилингандан кейиноқ дарҳол бошланди. Швейцария миллий банки доллар сотиб олишни («вақтинча») тўхтатиб қўйди, фақат туристлардан счётларни тўлаш учунгина доллар қабул қилинади. Италия банклари, Дания Марказий банки доллар билан муомала қилишни тугатдилар, ГФРдаги фонд биржалари ёпилди. Узоқ вақт мобайнида сунъий даражада сақлаб келинган долларнинг ғайри расмий курси пасаймоқда.

АҚШ президенти жорий этган савдо чеклашлари экспорт қилувчи мамлакатлар учун жуда катта хатар юзага келтирди. Бу — даставвал АҚШга келтириладиган молларга қўйиладиган божнинг 10 процентга оширилиши билан боғлиқ. Япониядаги Киодо Цусин агентлигининг гувоҳлик беришича бу тадбир Япония хизмат доираларида «саросима» туғдирган бир ҳол, чунки капиталистик дунё мамлакатларининг ёлғиз валюта системасигина эмас, балки савдо айрибошлаши ҳам таҳлика остида қолди.

Бундан роса ўн йил илгари президент Жон Кеннеди капиталистик мамлакатлар ўртасида савдо-сотиқни кенгайтиришга қаратилган музокаралар «раунд»ини бошлаган эди. Бу «раунд» унинг номи билан аталганди. Жуда кўп тариф битимлари ишлаб чиқилган ва тузилганди. Ҳозир бу система барбод бўлиш хавфи остида турибди. Кеннеди раунди АҚШ шерикларига оғир зарба берадиган Никсон раунди билан алмашинди.

Президент Никсон ўз ички «янги иқтисодий сиёсати»ни америкаликларга реклама қилар экан, ҳамма нарсани яхши қилиб кўрсатиш учун уринди», у «урушларсиз гуллаб-яшнаш», «ишлаб чиқаришни кенгайтириш», «пул қадрсизланишини тугатиш», «ишсизликка қарши кураш олиб бориш» ҳақида ваъдалар берди. Лекин бу ваъдаларга ишонувчилар жуда кам. Америкадаги тажрибали кузатувчилар Япониядаги Киодо Цусин агентлигининг Вашингтон эълон қилган тадбирлар: «касал Америка экономикаси масалаларини тубдан ҳал қилолмайди» деган фикрига қўшилмоқдалар.

Масалалар АҚШ капиталистик экономикасининг табиатидаги касаллик сингари гап. Бу масалалар кейинги йилларда кескинлашиб даставвал милитаризм, Пентагоннинг ҳаддан ташқари беҳуда харажатлар қилиб Ҳинди-Хитойда уруш олиб бориши натижасида ҳозирги ҳолатига етказилди. Америкалик иқтисодчиларнинг ҳисоблашича, АҚШнинг бу урушга бевосита ва бошқа йўллар билан сарфланган харажатлари камида икки юз миллиард долларни ташкил этади. Америка экономикасига уруш етказган ҳар хил зарарлар ҳам тахминан шунча маблағ билан ҳисобланади. Шуни айтиш кифояки, шу йил иккинчи кварталда Америка саноат аппаратининг атиги 71 процентигина банд эди. Американинг 53 шаҳрида 6 дан 12 процентгача ишсиз мавжудлиги қайд қилинди: Миссури штатидаги Сан-Луи шаҳри ҳам яқинда шулар қаторига қўшилди.

Вашингтоннинг долларни уруш ва у юзага келтирган пул қадрсизланиши ботқоғидан меҳнаткашлар ҳисобига қутқазиб қолиш учун уринаётганига ҳеч қандай шубҳа йўқ. Никсон 17 августда Нью-Йоркда нутқ сўзлаб америкаликларни фидокорлик қилишга чақирди. Давлат хизматчиларининг беш проценти ишдан бўшатилиши эълон қилинди. Штатларнинг маъмурлари аллақачондан буён қисқартириш ва ҳар хил баҳоналар билан барча нафақаларни камайтириш кампаниясини ўтказиб келмоқдалар, бундай ёрдамни олувчилар сони камайтириляпти. Кейинги ярим йил ичида Калифорнияда юз минг киши нафақадан маҳрум бўлди. Губернатор Рейган нафақалар ҳисобига 800 миллион доллар тежаб қолиш ниятида. Иллинойс штатида ишсизларга ва бошқа туркумдаги муҳтож кишиларга бериладиган нафақа фондлари 65 миллион долларга камайтирилди. Канзасда сентябрдан бошлаб нафақалар фонди 20 процент камайтирилади. Пенсильвания штатида ҳам нафақаларнинг камайтирилиши кутиляпти. Бу тадбирларнинг ҳаммаси АҚШда турли хил нафақа олаётган ўн тўрт миллиондан кўпроқ кишини хавф-хатарда қолдирмоқда. Бу тадбирлар «камбағаллик даражасида» яшаётган 26 миллион америкалик учун яхшилик келтирмайди.

Мамлакат ичкарисида Никсон программасига берилган биринчи баҳоларнинг ўзиёқ, уни, республикачиларнинг сиёсий мухолифларигина эмас, балки касаба союзларининг раҳбарлари ҳам танқид қилаётганини кўрсатди. Демократлар «бу программа ҳукуматнинг бутун иқтисодий сиёсати барбод бўлишидан далолат беряпти» деб қарамоқдалар.

Вл. МОРЕВ,
(АПН).

МАШИНИСТНИНГ БОТАНИКА БОҒИ

Оқшом газеталари саҳифаларида

Акмянск цемент заводи машинисти Анастас Чяпаснинг томорқаси литвалик ботаникларнинг ўзига хос Маккаси бўлиб қолди. Машинист бу ерда ер шарининг турли иқлим зоналарида ўсадиган ўсимликларнинг олти юз хилидан кўпини ўстиряпти.

Бу боққа келадиган кишиларни анвойи гуллар ўзига ром қилади. Чяпаснинг боғига студентлар, олимлар тез-тез келиб туришади. Боғ хўжайинининг кўпчиликка танилганлиги ҳам, уни профессионал боғбон бўлишига йўл қўймади, дейилади «Вечерняя Москва» газетасида босилган хабарда. Чапас боғбон бўлиш ҳақидаги таклифларга унамай, цемент заводида машинист бўлиб ишлашни давом эттиряпти.

ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ФАКУЛЬТЕТИ

Бизнинг шаҳримизда биринчи марта Петроград томондаги Ленсовет номли маданият саройидаги халқ университетида табиатни муҳофаза қилиш жамоатчилик факультети очилмоқда, дейилади «ВЕЧЕРНИЙ ЛЕНИНГРАД» газетасида босилган ахборотда. Яқинда бу ердаги оммавий бўлимда янги курснинг тингловчиси бўлишни истовчи ленинградликларнинг аризалари қабул қилина бошланди.

Факультет программасида табиатдаги физик ва химик жараёнлар, табиат бойликларини тежаб-терғаб сарфланишини таъминлаш, қайта тиклаш ва кўпайтиришга қаратилган совет қонунчилиги ҳақида лекциялар бор. Тингловчилар Ленинград области ўсимлик ва ҳайвонот дунёси билан танишадилар. Бундан ташқари оғзаки журналлар ўтказиш, лекция-концертлар, экскурсиялар ташкил қилиш ва тематик кинофильмлар кўрсатиш ҳам назарда тутилган.

Табиатни муҳофаза қилиш факультетида машғулотлар 4 октябрда бошланади.

«ЯНИС ЛЕНЦМАНИС» САФДА

Оташин большевик, халқ комиссари ва совет Латвияси биринчи ҳукумати раисининг муовини, кейин эса СССР денгиз флоти раҳбарларидан бири, Ленинград порти бошлиғи, Янис Ленцманис (1881—1939) номи билан аталган банан ташувчи Латвия кемаси денгизга туширилди. Кеча, деб ёзади оқшомги «Голос Риги» газетасида берилган хабарда, «Янис Ленцманис» биринчи сафарга чиқди. Кема Балтика қирғоқларидан Куба томон йўл олди, кейин у Эквадорга боради, у ердан эса мева ортиб яна Ватанига қайтади.

Теплоход Гданск шаҳрида поляк кемасозлари томонидан қурилган. У бир йўла уч минг тонна мева орта олади.

А. Р. ХОЛТОЕВ

Фрунзе район партия комитетининг секретари Абуқаҳҳор Раззоқович Холтоев бевақт вафот этди. А. Р. Холтоев 1936 йили туғилди. Унинг меҳнат фаолияти Тошкент тўқимачилик комбинати билан чамбарчас боғланган. У 1960 йили тўқимачилик ва енгил саноат институтини битиргач, шу ерга келган эди. А. Р. Холтоев комбинатда ишлаб чиқаришни мукаммал ўрганди. Катта мастер, цех бошлиғи, биринчи йигирув-тўқув фабрикаси тўқув ишлаб чиқариш бўлими бошлиғи ўринбосари вазифаларида ишлади.

Ўртоқ А. Р. Холтоев жамоатчилик фаолияти билан комбинат ишчилари ҳамда район жамоатчилиги ўртасида катта эътибор қозонди. Биринчи йигирув-тўқув фабрикаси партия бюросининг секретари бўлди. Кейинчалик комбинат касаба союз ташкилоти фабрика комитетининг раиси бўлиб ишлади. У 1970 йил июль ойида Фрунзе район партия комитетининг иккинчи секретарлигига сайланди.

А. Р. Холтоев ўзининг камтарлиги, меҳнатсеварлиги билан район меҳнаткашлари, шаҳар партия ва совет активи ўртасида ҳурмат қозонди. Шаҳар партия комитети аъзолигига кандидат қилиб сайланди, Тошкент шаҳар Советига депутат бўлди. Бу ерда савдо бўйича доимий комиссияни бошқарди, меҳнаткашлар депутатлари Сергели район Совети ижроия комитетининг аъзоси бўлди.

Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди А. Р. Холтоевнинг хотираси уни таниган ва билганлар қалбида абадий яшайди.

М. М. Мусахонов, Б. М. Истомин, Б. А. Абдураззоқов, Н. И. Малихин, З. Х. Хўжаев, С. А. Асомов, С. Т. Тошқулов, С. М. Тонров, М. Камолов, А. И. Икромов, Г. К. Ҳайдарова, А. З. Зуфаров, С. Р. Расулов, В. В. Окунский, К. П. Дудин, Р. К.Шонеъматов, Ш. С. Аҳмадалиева, Ҳ. А. Асомов, Б. А. Зайцев, В. Н. Маркин, И. М. Дудура, А. Султонмуродов, Б. Бекмирзаев, Н. А. Ғанихўжаев, П. И. Подкопов, Ш. Ш. Шоабдураҳимов, Д. А. Шораҳмедов, Б. И. Иброҳимов, Т. И. Акимова, И. П. Турсуметов, Б. Ғ. Ҳалилов, Т. С. Содиқов, М. Х. Қурбонов, Т. И. Эргашев, О. С. Соқиев, А. Бурхонов, О. Ҳасанов, [illegible] Абдуллаев, З. Н. Абдураҳимов, С. С. Султонов, Л. Ш. Бекқулбекова.

• *Мамлакатлар, одамлар, одатлар*

НЕПАЛЧА ТЎЙ

ОДАТ бўйича Непалда ота-оналар ўз фарзандларини уйлантириш ёки узатиш ҳақида тўйдан анча илгариёқ бош қотирадилар. Ҳозирги пайтда куёв билан келин бир-бирини кўриб турмуш қуришади. Илгари эса бу вазифани фақат ота-оналар бажарар эди.

Келин билан куёвнинг ота-оналари ўзаро келишиб, «район» оқсоқоллари тўй кунини белгилагач, куёв келинга ўн дона бетел ёнғоғини юборади. Агар келин томон ёнғоқни олиб қолса, демак, қизнинг ота-онаси тўйга рози.

Келин куёвдан келган ёнғоқларни ўзининг бирон бир сандиғига яшириб қўяди. Мабодо у бу йигитга турмушга чиқишни истамай никоҳни бузишни хоҳласагина ёнғоқларни қайтариб юборади. Шуни айтиш керакки, Непалда бундай ҳодиса камдан-кам рўй беради. Будда динига мансуб непал аёли ўлганидан кейин ҳам бева деб ҳисобланмайди. Негаки унинг асосий умр йўлдоши бел деган мева ҳисобланади.

Непал қизлари 7—8 ёшида шундай мева билан никоҳдан ўтишади. Бу одат «бел-бибах» деб аталади. Ранг-баранг ёрқин кўйлак кийиб, қулоғига зирак, бурнига булоқи, қўл ва оёқларига билакузук тақиб олган қизлар махсус майдонга йиғиладилар. Майдон атрофи ўраб қўйилган бўлади. Четдан қараган одамга қизлар худди қўғирчоқдек кўринади. Улар қош ва киприкларини қора бўёққа, юзларини қизилга, лабларини қизғиш рангга бўяб оладилар. Ҳатто оёқларининг тирноғигача бўяйдилар.

«Бел-бибах» маросими йилда фақат бир марта бўлади ва у ҳақда газетада эълон чиқади. Масалан, 1970 йили бу маросим 3 мартда ўтказилган эди.

Никоҳланган қизлар бел мевасини яшириб қўядилар. Шу кундан бошлаб улар эрга теккан ҳисобланадилар. Европаликлар учун ғалати туюлган бу урф-одатнинг ўзига хос оқилона томони бор. Будда динига мансуб непал аёли шундай никоҳ натижасида мабодо турмуши келишмай қолса, эридан ажралиши осон бўлади. Турмуши бузилганида ҳам, эри ўлганида ҳам у никоҳли аёл ҳисобланаверади. Негаки, унинг никоҳдаги меваси бор. Шу ўринда Ҳиндистондаги бева аёллар қисматини назарда тутсак, непалча никоҳнинг аҳамияти янада яққолроқ кўзга ташланади. Ҳиндистонда яқин-яқинларгача хотинлар эри ўлгач, ўзини мотам оловида ёқиб юбориши керак эди. Агар бева аёл бундай қилмаса, қариндош-уруғлари ҳам, қўшнилари, таниш-билишлар ҳам ундан нафратланишарди.

1969 йил баҳорида менинг танишим — жаноб Пратханнинг тўйига таклиф қилишди...

Биз кечқурун соат тўққизларда куёвнинг уйига етиб келдик. Бугун тўйнинг асосий тантанаси бўлиш керак. Маълум бўлишича, бу тантана келинникида ўтказилар экан. Уни қай вақтга белгилашни қуда томонлардаги оқсоқоллар айтишади. Бунинг учун улар келин-куёвнинг юлдузи қачон тўғри келишини аниқлашлари керак. Ҳисоблашларидан маълум бўлдики, никоҳ тантанасини ярим кечада ўтказиш қулай экан. Демак, ҳозирча шошилмасак ҳам бўлади.

Соат ўн бирларга яқин куёв уйга кириб кетди ва непал миллий кийимини кийиб чиқди. У машинага ўтириши билан укаси ва синглиси ҳам машинага чиқиб олишди. Нораста болалар куёвни ажиналардан яхши қўриқлармиш.

Меҳмонлар ўртасида жонланиш бошланди. Ҳамма қоронғи кўча бўйлаб шаҳар марказига— келинникига йўл олди.

Бутун оқшом мобайнида осмоннинг шимолий-шарқ томонида чақмоқ чақиб турган эди. Энди тўсатдан қаттиқ шамол эсиб, жала қуйиб берди. Музика тўхтади. Одамлар ҳар ёққа қочиб қолишди. Фақат куёвгина ҳамон машинада қимир этмай ўтирарди. Ёмғир эмас тош ёғса ҳам, келин томон таклиф қилмагунча куёв қимирламай ўтириши керак. Бир қанча вақтдан кейин келиннинг акалари каттакон қора соябонлар кўтариб чиқишди ва куёвни ичкарига олиб кириб кетишди. Ўн минутлардан кейин бизни ҳам ичкарига таклиф қилишди.

Келин учинчи қаватда, шундоққина зина олдида дугоналари билан ўтирарди. У олтин суви югуртирилган сариғ ўралиб олган, бошини қуйи солиб ўтирарди...

Биз келинни уялтирмаслик учун пастга тушдик. Куёв нимқоронғу хонада ҳайкалдек қимирламай ўтирибди. На музика бор, на меҳмондорчилик. Қуда томоннинг вакиллари ҳам бир оғиз сўзлашмас, жимгина кутиб туришарди.

Ниҳоят, куёвни тепага чақиришди. Аввалига икки брамин бўғиқ овозда шеър ўқиди. Кейин келиннинг бўйнига гул ва кўкатлардан тайёрланган бир жуфт шода осишди. Келинни ўрнидан туриб куёв атрофида уч марта айланишга мажбур қилишди.

Шундан сўнг куёвнинг олдига банкада қизил бўёқ келтириб қўйдилар. Куёв бўёққа бармоғини ботириб, келиннинг пешонасига у чеккасидан бу чеккасига қадар учта чизиқ тортди. Бу никоҳнинг энг масъулиятли дақиқаси ҳисобланади. Негаки пешонага сурилган қизил бўёқ эрга текканликдан далолат беради.

...Шундай қилиб, эртага куёв келинни уйига олиб кетади. Одатда келинни саватсимон замбилда кўтариб кетишади.

Непалликлар одати бўйича қиз ота-онасининг уйида меҳмондек яшайди. Негаки улар бировнинг ҳасми. Шунинг учун ҳам ота-она қиз болага ўғлига қилгандек қаттиқ муомала қилмайди. Кўп жазоламайди, уриб-сўкмайди.

Ёш келинни қайнона кутиб олади ва янги тантаналар бошланади. Қайнона келиннинг оёғини муқаддас сув билан ювиб қўяди ҳамда унга уйнинг рамзий калитини топширади. Келин оиланинг барча аъзоларига биттадан ёнғоқ улашади. Кейин умумий пагандан овқатланишади.

Шундай қилиб, тўй тантаналари орқада қолади. Аёллар келинлик дамини ширин бир хотирадек эслаб юришади. Негаки тўйдан кейин уларнинг машаққатли турмуши бошланади.

Л. ЯКУБЕНОК,

«Азия и Африка сегодня» журналидан.

СПОРТ

⊙ ФУТБОЛ

ИККИНЧИ ЭШЕЛОНДА

Куни кеча иккинчи группанинг бешинчи зона командалари футбол бўйича мамлакат биринчилигининг навбатдаги тур учрашувларини ўтказишди.

Қатор муваффақиятсизликдан сўнг Тошкент областининг «Политотдел» командаси ниҳоят ўз мухлисларини хурсанд қилди. Колхоз футболчилари сўнгги турда «Строитель» (Уфа) командасини қабул қилиб 3:0 ҳисобида ғалаба қозонишди.

Навоий шаҳрида республикамизнинг икки командаси — «Зарафшон» ва «Янгиер» ўзаро учрашди. Бу ўйин 1:1 ҳисоби билан тугади.

Фарғонанинг «Нефтяник» командаси эса сафарда йирик мағлубиятга учради. Фарғоналиклар Ўш шаҳрида «Олой» командаси билан [illegible]наб, ўз дарвозаларидан жавобсиз тўрт тўп ўтказиб юбордилар.

Шу турнинг қолган учрашувлари қуйидаги натижалар билан тугади: «Автомобилист» (Қизил Ўрда) — «Локомотив» (Челябинск) — 3:0, «Металлург» (Чимкент) — «Локомотив» (Оренбург) — 0:1, «Олатоу» (Жамбул) — «Металлург» (Магнитагорск) — 3:0, «Автомобилист» (Термиз) — «Зенит» (Ижевск) — 0:0, «Динамо» (Кировобод)—«Нефтяник» (Тюмень) 1:0.

⊙ КЛАССИК КУРАШ

ТОШКЕНТЛИК — ЖАҲОН ЧЕМПИОНИ

Болгариянинг пойтахти —София шаҳрида бўлиб ўтган классик кураш бўйича жаҳон биринчилигида тошкентлик спортчи Рустам Казаков катта муваффақиятга эришди. Рустам ўз ярим енгил вазн тоифасида барча рақибларини мағлубиятга учратиб, жаҳон чемпионатининг олтин медалини қўлга киритди.

СУРАТДА: жаҳоннинг 1971 йил чемпиони тошкентлик спортчи Рустам Казаков.

Н. Надеждин фотоси.

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

БАЙКАЛ „САНИТАРЛАРИ“

БАЙКАЛНИНГ мисли кўрилмаган тиниқлигини куйловчи эртакчилар ва шоирлар эпишура деб аталувчи сув ости қисқичбақачасидан қарздор бўлиб чиқдилар. «Шонли денгиз»нинг ғоятда мусаффолиги айни шу, бошқа ҳеч қаерда учрамайдиган митти қисқичбақача туфайлидир.

Эпишуранинг ҳаётини ва хусусиятларини муфассал ўрганиб чиққан тадқиқотчилар Байкалнинг табиий биологик тозаланиб туриш процесси сирини очдилар. Мингтаси атиги бир миллиграмм келадиган бу «санитарлар» сувни ўзининг ингичка мўйлаблари тўри орқали ўтказиб, доимо ва ҳормай-толмай фильтрлаб туради. Эпишура кўлда одатда сув «гуллашининг» асосий сабабчиларидан бири бўлмиш микроорганизмлар билан овқатланади.

Байкалдаги эпишура биомассаси ва активлиги шундайки, «санитарлар» сувнинг 1,5 минг куб километрдан зиёд ҳажмдаги бутун юза қатламини бир йилда бир неча марта тозалаб чиқади. Улар ҳаёт шароитларига ғоятда талабчан ва кўчишни истамайдиган организмлардир.

(ТАСС).

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 8|IXда **Севги тумори**, 9|IXда **Чио-чио-сан**, 10|IX да **Суҳайль ва Меҳри**, 11|IX да **Трубадур**.

Кино

8 СЕНТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Музланган — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (тоқ соатларда), «СПУТНИК» (кечқурун).

Хаёлпараст изқувар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Ўтган кунлар (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кеч соат 8.20 минут ва 10 да).

Журъатли хоним — «КЎКЧА», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

Ёввойи қалб (кеч 6 да), **Денгиз қўшиғи** (тоқ соатларда)—КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Хомий—«ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Қизни изланг — «МОСКВА» (кеч соат 9.20 минутда).

Музика садолари — САНЪАТ САРОЙИ (кеч 8 ярimda).

ЁЗГИ БИНОДА

Ёввойи қалб — ТЕЛЬМАН номли.

Учинчи қиз — «ФЕСТИВАЛЬ».

Музланган — «ХИВА».

9 СЕНТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Музланган — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА» «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 11, 1 ва 3 да).

Учинчи қиз (кундуз соат 1, 5, кеч 8.45 минутларда), **Эгер юлдузлари** (кундуз соат 2.30 ва кеч 6.30 минутларда) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ».

Сангам (3 серия, ўзбек тилида, кундуз соат 4.20 минутда), **Ўтган кунлар** (ўзбек тилида, кеч соат 8.20 минут ва 10 да) — НАВОИЙ номли.

Журъатли хоним — «КЎКЧА», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Рюбецаль сари йўл — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда).

Ёввойи қалб (кундуз соат 12, 2, 4 ва 6 да), **Денгиз қўшиғи** (тоқ соатларда)—«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Хомий— «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Қизни изланг — «МОСКВА» (кеч соат 9.20 минутда).

Музика садолари — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим ва кеч 8 ярimda).

Ҳалокат қалъаси — «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

ЁЗГИ БИНОДА

Ёввойи қалб — ТЕЛЬМАН номли.

Журъатли хоним — «ФЕСТИВАЛЬ».

Музланган — «ХИВА».

23 сентябрь кундуз соат 2да Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти илмий совети кенгаши (Гоголь кўчаси, 70-уй)да филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

С. Ғойибов: «Ҳозирги ўзбек адабий тилида сабаб муносабатларининг ифодаланиш усуллари» деган темада;

И. Қурбонбоев: «Қорақалпоқ болалар адабиётининг шаклланиши ва тараққиёти» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан академиянинг асосий кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй)да танишиш мумкин.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Ташкомиссионторг»нинг комиссион магазинлари кузги ва қишки мавсум кийим-бошларини ва бошқа буюмларни

ҚАБУЛ ҚИЛИШГА КИРИШДИ

Бозорларга жойлашган комиссион магазинларининг адрес ва номерлари:

Октябрь—25, 26; Олой—4, 9, 10;

Бешёғоч—37; Госпиталь — 5, 21;

1 май—20; Марказий—27;

Қуйлуқ—11; Шуҳинғдек;

1—Ахунбобоев кўчаси;

13—Шевченко кўчаси 68-уй;

2—Апанасенко кўчаси, 5-уй;

6—«Халқлар дўстлиги» проспекти 5-квартал, 1-уй;

16—Дубовая кўчаси;

3—Шаҳар ярмаркаси Навоий кўчаси;

22—Фарҳод кўчаси;

«ТАШКОМИССИОНТОРГ»НИНГ КОМИССИОН МАГАЗИНЛАРИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАР, КОРХОНАЛАР ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҚЛАРИ БОШҚАРМАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЕТИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОНЛАР СПРАВОЧНИГИНИ

НАШР ҚИЛМОҚДА

Телефонлар справочнигини олиш учун ташкилотлар ва гражданлардан заявкалар

1971 ЙИЛНИНГ 1 ОКТЯБРИГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

ЗАЯВКАЛАР: Тошкент-47, Куйбишев кўчаси, 3-уй, 27-хонага юборилсин.

Тошкент шаҳар телефон тармоқлари бошқармаси.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

МАРКАЗИЙ, РЕСПУБЛИКА, ОБЛАСТЬ, ШАҲАР, РАЙОН ВА ЧЕТ ЭЛ ГАЗЕТА ҲАМДА ЖУРНАЛЛАРИГА

ОБУНА БОШЛАНДИ

Сиз иш ёки ўқиш жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчилари, алоқа бўлимлари, «Союзпечать» агентликлари ва бўлимлари орқали обуна бўлишингиз мумкин.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

РАДИОЭШИТУВЧИЛАР ВА ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

СЕНТЯБРДАН БОШЛАБ

«РАДИО ВА ТЕЛЕВИДЕНИЕ ПРОГРАММАЛАРИ» МАРКАЗИЙ ҲАФТАЛИГИНИНГ

Ўрта Осиё учун

МАХСУС СОНЛАРИ ЧИҚАБОШЛАДИ

Индекс 70746.

Обуна баҳоси бир ойга 26 тийин, бир йилга—3 сўм 12 тийин.

ҲАФТАЛИККА «СОЮЗПЕЧАТЬ» агентликларида, алоқа бўлимларида, иш ва ўқиш жойидаги жамоатчи матбуот тарқатувчилари орқали обуна бўлишингиз мумкин.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «СОЮЗПЕЧАТЬ» бошқармаси.

Телевизор

8 СЕНТЯБРЬ ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.55 Кўрсатувлар программаси. 18.00 Болалар учун. «Юлдузча» тележурнали (ўзбек тилида). **Рус тилида:** 18.40 «Ахборот» информацион программаси. **Ўзбек тилида:** 18.50 Журналистларнинг халқаро бирдамлик кунига бағишланган кўрсатув. 19.05 Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси оркестрининг концерти. 19.45 «Ахборот» информацион программаси. **Москва кўрсатади.** 20.00 Рангли телевидение. РСФСР халқ артисткаси Г. Олейниченко куйлайди. 20.30 Моссовет номидаги Москва Академик театрининг ижодий кечаси. 22.00 «Вақт» информацион программаси 22.30 Моссовет номидаги Москва Академик театри ижодий кечасининг давоми. 23.40 Москванинг чет эллик меҳмонлари. 23.55 Рангли телевидение. «Таклиф». Музикали кўрсатув. 00.25 Кўрсатувлар программаси 00.30 Москва кўрсатувларининг охири.

Иккинчи программа. Москва кўрсатади. 17.30 Кўрсатувлар программаси. 17.35 Рангли телевидение. Болалар учун «Энг катта дўст». Мультфильм. 17.45 Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.10 Рангли телевидение. «Лиана Исакадзе чалади». 18.30 «Беш йиллик пешқадамлари». Киноочерк. 19.00 Осипов номидаги Давлат рус халқ чолғу асбоблари оркестрининг концерти (ёзиб олинган). 19.45 «Шиншилла қафасдан чиқади». Телефильм **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 20.00 «Сиҳат-саломатлик» Илмий-оммабоп программа. 20.40 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Мардлик—мангулик». 21.20 «Рақс гулдастаси». Концерт. 22.00 «Ярим аср йилномаси». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1950 йил ҳақидаги серияси. 22.50 Ўзбекистонда қозоқ адабиёти ва санъати декадаси олдидан. «Қозоқ куйлари».

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади.

9 СЕНТЯБРЬ ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 13.00 Кўрсатувлар программаси. 13.05 Янгиликлар. 13.15 Ўқувчилар учун кўрсатув. 13.40 «Бахтли бўл, Аня». Бадиий фильм. 14.55 Озарбайжон ССР бадиий ҳаваскорлик коллективлари ижросида концерт. 15.30 Янгиликлар. 15.35 Москва кундузги кўрсатувларининг охири. 17.40 Кўрсатувлар программаси. 17.45 Рангли телевидение. Болалар учун мультфильмлар. 18.00 VII халқаро фольклор фестивали. 18.30 «Жаҳон социалистик системасининг тараққиёти ва мустаҳкамланишининг актуал масалалари». Телеочерк. **Тошкент кўрсатади.** 19.00 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 19.05 «Ахборот» информацион программаси. 19.20 «Автоинспектор бюллетени». **Ўзбек тилида:** 19.45 «Ахборот» информацион программаси. 20.00 «Шеърият мухлисларига». 20.25 Ҳинд кинофильмларидан куйлар. 21.15 Рангли телевидение. «Ўзбекистон совғалари» (тажриба кўрсатуви). 21.40 Миллионлар ленинча университети. 21.55 Кўрсатувлар программаси. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт информацион программаси. **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.30 Машина пахтакорларнинг яхши кўмакчиси. 22.50 «Қизил палатка». Бадиий фильмнинг биринчи серияси (рус тилида).

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.50 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 17.55 Болалар учун. Кинофильм. 18.20 «Старшеклассник» программаси. Н. А. Некрасов туғилган куннинг 150 йиллиги олдидан. **Москва кўрсатади.** 19.00 Темирйўлчилар Маданият уйи духовой чолғу асбоблари кўригининг якунловчи концерти. Иккинчи бўлим. 19.30 Китоб дўкони. 20.00 «Вагондаги тўртовлон». Телевизион бадиий фильм. 21.45 «Николай Гяуров куйлайди». **Тошкент кўрсатади. Ўзбек тилида:** 22.00 «Буни ҳар ким билиши керак». **Москва кўрсатади.** 22.30 Рангли телевидение. Концерт. 23.15 Музикали календарь. 24.00 Спорт кундалиги. 00.30 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 20.00 Фильм-концерт. 20.30 «Энг катта ғалаба». Телеспектакль. 21.15 «Алдар кўса». Бадиий фильм (ўзбек тилида).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ МИНИСТРЛИГИ

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар): меҳнат муҳофазаси, автотрактор двигателлари, автомобиль транспорти эксплуатацияси, автомобиллар, умумий овқатланишни ташкил қилиш ва технология, расм, тасвир ва ҳайкалтарошлик, электростанцияларнинг иссиқлик ускуналари, машинасозлик саноатини ташкил қилиш (самолётсозлик факультети учун) ва иқтисод;

кафедра доцентлари: қишлоқ хўжалик қурилиши, сув таъминоти ва канализация, самолётсозлик технологияси, электростанцияларнинг иссиқлик ускуналари (2), автомобиль транспортини ташкил қилиш ва иқтисод (3), илмий коммунизм, автомобиль транспорти эксплуатацияси, металлар технологияси, автомобиллар ишлаб чиқариш ва тузатиш, қидиришнинг геофизик методлари;

кафедра катта ўқитувчилари: гидравлик машиналар ва гидроэнергетик қурилмалар, умумий электротехника (2), петрография, петрология ва региональ геология, сув таъминоти ва канализация (2), самолётлар конструкциялари ва ҳисоблари, машина деталлари, нефть ва газ конларини ишлаш, автомобиль транспортини ташкил қилиш ва иқтисод (2), материаллар қаршилиги, автомобиллар, автомобиль йўллари, автомобиль ишлаб чиқариш ва тузатиш, амалий кибернетика;

кафедра ассистентлари: электр станциялари, машина деталлари, металлшунослик, умумий овқатланиш технологияси («Овқатланиш гигиенаси ва физиология курси бўйича);

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ ВА СПОРТ ЎҚИТУВЧИСИ.

ТОШКЕНТ шаҳридаги кечки-сиртқи таълим бўйича СИЕСИЙ ИҚТИСОД КАФЕДРАСИ КАТТА ЎҚИТУВЧИЛАРИ

ОЛМАЛИҚ шаҳрида

кафедра катта ўқитувчилари: фойдали қазилма жойларини очиқ ишлашни комплекс механизациялаш;

НАВОИЙ шаҳрида

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар) — умумий техника фанлари бўйича;

ЧИРЧИҚ шаҳрида

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар) саноат ва граждан қурилиши, чизма геометрия ва машинасозлик чизмачилиги;

АНГРЕН шаҳрида

кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар) — умумий техника фанлари;

кафедра доцентлари: умумий техника фанлари (қурилиш материаллари).

Конкурс муддати — 30 сентябргача.

ҲУЖЖАТЛАР: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 13-уй, кадрлар бўлимига юборилсин.

Радио

8 СЕНТЯБРЬ ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 «Китоб—дўстимиз» (русча). 18.10 «НОДИР ЁЗУВЛАР». Республикада хизмат кўрсатган артист К. Мўминов ижро этган қўшиқлар. 18.40 Спорт эшиттириши (русча). 19.20 Қозоқ куйлари. 20.00 «Ўзбекистон ишчиси» радиожурнали. 20.30 Саноат ходимлари учун концерт. 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 Пахта далалари меҳнаткашлари учун эшиттириш ва концерт. 22.15 Тожик куйлари. 22.40 Шеърият кечаси (ўзбекча). 23.15 «Дам олиш соатида». Концерт. 24.00 Тунги музикали программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси хорининг концерти. 20.00 М. Аминзода ва А. Шукуҳий шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 20.30 С. Бобоев ва Г. Мушель романслари. 21.00 Қардош халқлар адабиёти. Бурят ёзувчи Ч. Циденбамбаев. «Қирдаги жала» ҳикояси (ўзбекча). 21.40 Москва.

9 СЕНТЯБРЬ ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. 8.25 Ўзбекистон санъат усталарининг концерти. 9.30 Ёш композиторларнинг асарлари. 10.10 Оперетта мавзуларидаги фантазиялар. 10.30 Болгария композиторларининг асарлари. 11.15 «Аҳолига граждан мудофааси ҳақида» (ўзбекча). 11.30 Қурмонғози номидаги халқ чолғу асбоблари оркестрининг концерти. 12.15 «Ўзбекистоннинг зарбдор қурилишларида» (ўзбекча). 12.25 Қурувчилар учун концерт. 13.30 Дўстлик ва тинчлик ҳақида куйлаймиз. 16.10 Тошкент халқ филармонияси коллективларининг концерти. 16.50 «Правда» газетасининг обзори. 17.00 Музика маданияти радиоуниверситети. «Ўзбекистон композиторларининг романслари».

18.00 «Шаҳар—қишлоққа» туркумидан эшиттириш (ўзбекча). 18.10 «Зарафшон қизи» музикали драмасидан парчалар. 19.20 Татар куйлари. 20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 Пахта теримида қатнашаётганлар учун концерт. 22.15 П. Мўмин шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 22.40 СССР Давлат мукофотига тавсия этилган асарлар. В. Ардаматский. «Қасос» повестидан боб (ўзбекча). 23.15 Мақом кечаси. 24.00 Тунги музикали программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Болгария эстрада куйлари. 9.15 Реклама.

19.00 Социализм мамлакатлари адабиёти. Болгария ёзувчиларининг асарлари (ўзбекча). 20.00 Пахтакорлар учун концерт (тожикча). 20.30 Топишмоқли концерт. 21.00 «Шеърият дафтари» (русча). 21.40 Москва.

4 БЕТ **ТОШКЕНТ ОҚШОМИ**
8 СЕНТЯБРЬ, 1971 Й.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор —33-02-49 дан 33-02-58 гача редактор ўринбосарлари—33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар —33-27-22 партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — 33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари —33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари —33-27-03, ахборот бўлими 33-28-95, эълонлар бўлими — 33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579. НАШР А—2650. Р—01695.